

A – Az Elsőfokú Bíróság tevékenysége 2008-ban

Marc Jaeger elnök

Az Elsőfokú Bíróság összetétele a 2007-ben bekövetkezett számos változás után – amelyekre egyrészt az Elsőfokú Bíróság tagjainak részleges megújítása, másrészt pedig az új tagállamok csatlakozása folytán került sor – 2008-ban állandóbb maradt. Mindazonáltal ebben az évben távozott hivatalából John D. Cooke, aki majdnem tizenhárom évig volt az Elsőfokú Bíróság bírója, helyébe pedig Kevin O’Higgins lépett.

Ezzel szemben az Elsőfokú Bíróság munkamódszereiben és eredményeiben lényeges változások történtek.

Az Elsőfokú Bíróság a jogviták száma, ebből eredően pedig az ügyhátralék állandó növekedésével szembeülve megújította munkamódszereit, szervezetét és működését. Ennek kapcsán alaposan elemezte az ügyiratok kezelésének különböző szakaszait, valamint a határozatok előkészítésének és kidolgozásának folyamatát annak érdekében, hogy javítani lehessen az Elsőfokú Bíróság hatékonyságát, ügyelve azonban arra, hogy mindez ne érintse hátrányosan a határozatok minőségét. Számos statisztikai vagy irányítási eszköz kifejlesztésére is sor került. Másfelől az eljárási szabályzat módosult annak érdekében, hogy az Elsőfokú Bíróság számára lehetővé tegye, hogy a szellemi tulajdon tárgyában benyújtott keresetekről az eljárás szóbeli szakaszának mellőzésével határozzon, kivéve ha a fél kérelmet terjeszt elő, amelyben felsorolja azokat az okokat, amelyek miatt meghallgatását kéri.

A meghozott intézkedések összessége, általában pedig a hatékonyságra való állandó törekvés minden szempontból lehetővé tette az Elsőfokú Bíróság tagjai és személyzete által végzett jelentős munka eredményeinek hasznosítását. Így az elmúlt év során 605 ügyet sikerült befejezni, amely a megelőző évhez képest 52%-os növekedést jelent, míg a 2008-ban tartott tárgyalások száma a kétszeresére nőtt (a 2007-ben tartott 172-höz képest 341-re). Az eljárások átlagos időtartama jelentősen csökkent (a 2007. évi 27,7 hónapról 24,5 hónapra), de még további előrelépés szükséges.

Az Elsőfokú Bíróság a 2009. év során ugyanezen irányban kívánja folytatni erőfeszítéseit, a bevezetett reformok kiteljesedéséből eredően pedig további előnyökre számít. Ugyanis, jóllehet a 2000-es évek a befejezett ügyek száma szempontjából kivételesek voltak, ugyanez állapítható meg a beérkezett ügyek száma szempontjából is (2006-ban 432, 2007-ben 522, 2008-ban pedig 629). A folyamatban maradt ügyek száma enyhén nőtt (a 2007. év szerinti 1154-ről 1178-ra). Ez magában hordozza az eljárások elhúzódásának kockázatát. A jogviták számának kitartó növekedésére tekintettel szükségesnek bizonyul elmélyültebben vizsgálni azokat az elsősorban szerkezeti jellegű lehetőségeket és eszközöket, amelyek lehetővé teszik az Elsőfokú Bíróság számára, hogy a jogalanyok érdekeinek megfelelően továbbra is biztosítani tudja az ügyek magas minőségi színvonalú kezelését, csökkentve ugyanakkor az eljárás időtartamát.

Az Elsőfokú Bíróság előtti jogviták ebben az évben is állandóan növekvő változatosságot mutatnak mind a felvetett jogkérdések, mind pedig az ügy tárgya (versenyjog, állami támogatások, környezetvédelem, regionális politika, kereskedelempolitika, közös kül- és biztonságpolitika, intézményi jog, szellemi tulajdon, közbeszerzés stb.) tekintetében.

Az is látható, hogy az ideiglenes intézkedés iránti kérelmek számának növekedésében megnyilvánuló, az előző évben már megállapított tendencia jelentősen megerősödött, amennyiben 2008-ban 58 ideiglenes intézkedés iránti kérelem érkezett, és 57 ideiglenes intézkedés iránti eljárás fejeződött be. Az alábbiakban az ítélkezési gyakorlat főbb irányainak rövid bemutatása következik. Először a jogszerűséggel (I.) és a kártérítéssel (II.) kapcsolatos jogviták, majd a fellebbezések (III.), végül pedig az ideiglenes intézkedés iránti kérelmek (IV.) ismertetésére kerül sor.

I. Jogszerűséggel kapcsolatos jogviták

Az EK 230. cikk alapján benyújtott keresetek elfogadhatósága

1. Az aktus kibocsátója

Az EK 230. cikk akként rendelkezik, hogy a közösségi bíróságok megvizsgálják az Európai Parlament és a Tanács által közösen elfogadott jogi aktusok jogszerűségét, valamint a Tanács, a Bizottság és az Európai Központi Bank (EKB) jogi aktusait, továbbá az Európai Parlament harmadik személyekre joghatással járó aktusait. A közösségi ügynökségek tehát hivatalosan nem szerepelnek azon kibocsátók között, amelyeknek a jogi aktusai megsemmisítés iránti kereset tárgyát képezhetik a közösségi bíróság előtt.

Az e szervezetek passzív perbeli legitimációjával kapcsolatos fontos kérdést vizsgálta az Elsőfokú Bíróság a T-411/06. sz., *Sogelma kontra EAR* ügyben 2008. október 8-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé), amely ügy tárgyát az Európai Újjáépítési Ügynökség (a továbbiakban: EAR) által az egyik közösségi cselekvési program keretében hozott közbeszerzési tárgyú határozatok megsemmisítése iránti kérelem képezte. Az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy az a tény, hogy az EAR nem szerepel az EK 230. cikk első bekezdésében felsorolt közösségi intézmények között, valamint hogy az ezen ügynökséget létrehozó rendelet nem írja elő, hogy a közösségi bíróság hatáskörrel rendelkezne a dokumentumokhoz való hozzáférésre vonatkozó határozatoktól eltérő egyéb határozatok ellen benyújtott megsemmisítés iránti keresetekről való döntésre, nem zárja ki, hogy az Elsőfokú Bíróság az EK 230. cikk értelmében felülvizsgálja ezen ügynökség aktusait.

Az Elsőfokú Bíróság ugyanis a Bíróság *Les Verts kontra Parlament* ügyben 1986. április 23-án hozott ítéletéből¹ kiindulva – amely az Európai Parlament passzív perbeli legitimációját vizsgálta – azt az általános elvet vezette le, mely szerint a közösségi szervek valamennyi, harmadik személyekre joghatással járó aktusával szemben léteznie kell bírósági felülvizsgálatnak. Így önmagában azon körülmény miatt, hogy a Bizottság döntéshozatali hatásköröket delegál az EAR-re, az e jogcímen meghozott határozatok nem veszíthetik el megtámadható aktus minőségüket, mert ez joghézagot eredményezne. Az Elsőfokú Bíróság végül hangsúlyozta, hogy az EAR jogi személyiséggel rendelkezik, és hatásköre van arra, hogy saját maga hajtsa végre a közösségi támogatási programokat, valamint

¹ 294/83. sz. ügy, (EBHT 1986., 1339. o.).

hogy a Bizottság nem vett részt a határozat meghozatalában. Az EAR tehát a megtámadott határozat kibocsátójaként személyében perelhető az Elsőfokú Bíróság előtt, melynek keretében saját maga érvelhet a megtámadott határozat mellett.

2. A keresettel megtámadható aktusok

Az EK 230. cikk értelmében a megsemmisítés iránti keresettel megtámadható aktusok azok lehetnek, amelyek a felperes jogi helyzetének jelentős megváltoztatásával a felperes érdekeit érintő kötelező joghatást váltanak ki.²

Az Elsőfokú Bíróság T-185/05. sz., *Olaszország kontra Bizottság* ügyben 2008. november 20-án hozott ítélete (az EBHT-ban még nem tették közzé) alapjául szolgáló eljárásban az Olasz Köztársaság a Bizottság azon határozatának megsemmisítését kérte, amely szerint a külső jelentkezők számára fenntartott magasabb vezetői állásokra vonatkozó pályázati felhívásokat az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* a 2007. január 1-jéig tartó időszakban angolul, franciául és németül teszik közzé.

Az Elsőfokú Bíróság emlékeztetett arra, hogy nem minősül megtámadható jogi aktusnak valamely intézmény olyan intézkedése, amely kizárólag ezen intézménynek egy adott területen valamely irányvonal követésére vonatkozó szándékát fejezi ki. Mindazonáltal, mivel valamely intézmény nem tekinthet el azon belső felvételi szabályok alkalmazásától, amelyeket saját maga határozott meg, és amelyek azon jogszabályi háttér részét képezik, amelyet ezen intézménynek szigorúan be kell tartania mérlegelési jogkörének gyakorlása során, az ilyen szabályokat úgy kell tekinteni, hogy azok kötelező joghatásokat váltanak ki. Az olyan privilegizált felperes tehát, mint például valamely tagállam, megsemmisítés iránti keresettel azonnal vitathatja e szabályok jogszerűségét, anélkül hogy meg kellene várnia e szabályok konkrét esetben történő alkalmazását. Az Elsőfokú Bíróság – miután megállapította, hogy a közzététel nyelveire vonatkozó határozatot pontosan és egyértelműen fogalmazták meg, továbbá az véglegesen meghatározza a felvételi eljárás kötelezően alkalmazandó szabályát – arra a következtetésre jutott, hogy a kereset elfogadható.

Az Elsőfokú Bíróság a T-141/05. sz., *Internationaler Hilfsfonds kontra Bizottság* ügyben 2008. június 5-én hozott ítéletében (az EBHT-ban nem tették közzé, fellebbezett) az olyan levél megsemmisítése iránt benyújtott kereset elbírálása kapcsán, amelyben a Bizottság arról tájékoztatja a felperest, hogy nem áll szándékában egyéb dokumentumokat a rendelkezésére bocsátani azon dokumentumokon kívül, amelyeket egy korábbi határozat alkalmával már továbbított neki, úgy ítélte meg, hogy az ítélkezési gyakorlat³ szerint az európai ombudsmannak a felperes által az említett határozat ellen benyújtott panaszra vonatkozó megállapításai nem minősülnek olyan új tényezőknek, amelyek a megtámadott jogi aktust e határozattól megkülönböztethetnék. Az a körülmény, hogy az ombudsman megállapította, hogy az érintett intézmény hivatali visszasságot követett el, nem vonhatja

² A Bíróság 60/81. sz., *IBM kontra Bizottság* ügyben 1981. november 11-én hozott ítélete (EBHT 1981., 2639. o.).

³ Az Elsőfokú Bíróság T-372/02. sz., *Internationaler Hilfsfonds kontra Bizottság* ügyben 2003. október 15-én hozott végzésének (EBHT 2003., II-4389. o.) 40. pontja.

kétségbe e következtetést. Az ilyen érvelés ugyanis annak elismerését jelentené, hogy az előírt határidőn belül az eredeti határozat megsemmisítése iránti keresetet elő nem terjesztő felperes pusztán azért, hogy az európai ombudsmanhoz fordul, ez utóbbi pedig hivatali visszasságot állapít meg, megkerülheti az említett határidőket.

3. Kereshetőségi jog

a) Személyében való érintettség

Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azon természetes vagy jogi személyek, akik nem címzettjei egy határozatnak, csak akkor állíthatják, hogy személyükben érintettek, ha ez a határozat sajátos jellemzőik vagy egy őket minden más személytől megkülönböztető ténybeli helyzet folytán vonatkozik rájuk, és ezáltal a címzethez hasonló módon egyeníti őket.⁴

Az Elsőfokú Bíróság a fentieket a T-37/04. sz., *Região autónoma dos Açores kontra Tanács* ügyben 2008. július 1-jén hozott ítéletében (az EBHT-ban nem tették közzé, fellebbezett) az állami szintnél alacsonyabb szintű szervek kereshetőségi jogával kapcsolatban pontosította. A felperes azt állította, hogy az 1954/2003/EK rendelet⁵ személyében érinti őt, egyrészt azért, mert ő az Európai Unió egyik legkülső régiójaként többek között környezetvédelmi és gazdasági szempontból különleges védelemben részesül az EK 299. cikk (2) bekezdése alapján, amelyet a megtámadott rendelet sért, másrészt pedig azért, mert az említett rendelet érinti a jogalkotói és végrehajtói hatásköreit a halászat területén.

Az Elsőfokú Bíróság mindenekelőtt hangsúlyozta, hogy az az általános érdek, amellyel valamely régió rendelkezhet arra vonatkozóan, hogy a gazdasági fejlődésére nézve kedvező eredményt érjen el, önmagában nem elegendő ahhoz, hogy a régiót az EK 230. cikk negyedik bekezdése értelmében érintettnek lehessen tekinteni. Az ítélkezési gyakorlatból ugyanis az következik, hogy a Szerződések által létrehozott rendszer a tagállamoknak, nem pedig a regionális hatóságoknak biztosítja azt a jogot, hogy a területükön az általános érdekeket védelmezzék. Ezt követően az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy még ha fel is tételezzük, hogy az EK 299. cikk (2) bekezdését akként lehet értelmezni, hogy az nem csupán lehetővé teszi a Tanács számára, hogy a legkülső régiók tekintetében egyedi eltérő intézkedéseket fogadjon el, hanem meg is tiltja az olyan intézkedések elfogadását, amelyek súlyosabbá tehetik az e régiók által elszenvedett hátrányokat, az e cikkben előírt védelem a Bíróság C-452/98. sz., *Nederlandse Antillen kontra Tanács* ügyben 2001. november 22-én hozott ítélete (EBHT 2001., I-8973. o.) alapján nem elegendő ahhoz, hogy a felperesnek kereshetőségi jogot biztosítson. Ezenkívül az Elsőfokú Bíróság hangsúlyozta, hogy a felperes semmiképpen nem terjesztett elő olyan érveket, amelyek alapján megállapítható

⁴ A Bíróság 25/62. sz., *Plaumann kontra Bizottság* ügyben 1963. július 15-én hozott ítélete (EBHT 1963. 197., 223. o.).

⁵ Az egyes közösségi halászati területekre és erőforrásokra vonatkozó halászati erőfelfejtések irányításáról, a 2847/93/EGK rendelet módosításáról, valamint a 685/95/EK és a 2027/95/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 4-i 1954/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 289., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 4. fejezet, 6. kötet, 44. o.).

lett volna, hogy a megtámadott határozatok kárt okoznak az Azori-szigetek halállománya és tengeri élővilága, következésképpen pedig a régióbeli halászati ágazat fennmaradása vonatkozásában.

Másfelől az Elsőfokú Bíróság a felperes által a hatásköreinek védelmére alapított érvre adott válaszként megjegyezte, hogy jóllehet a közösségi bíróság kétségkívül elismerte a regionális hatóságok azon közösségi jogi aktusok megtámadásához való jogát, amelyek akár megakadályozzák őket az olyan aktusok elfogadásában, amelyeket közösségi beavatkozás hiányában jogszerűen elfogadhatnának, akár pedig az említett aktusok visszavonására és bizonyos cselekvések megkezdésére kötelezik őket,⁶ jelen esetben a vitatott rendelet megtámadott rendelkezéseinek nem a felperes által elfogadott törvényi vagy rendeleti aktusok képezték a tárgyát, a jogszerűségüket pedig semmilyen módon nem vonták kétségbe és nem érintették.

Végül azon érvel kapcsolatban, mely szerint az Aarhusi Egyezmény értelmében a szerződő felek biztosítják, hogy a nyilvánosság tagjai eljárást indíthassanak a hatóságok azon aktusainak megtámadása érdekében, amelyek ellentmondanak a környezetre vonatkozó nemzeti jog rendelkezéseinek, az Elsőfokú Bíróság hangsúlyozta, hogy a közösségi jogalkotó a környezeti ügyekben az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés elősegítése érdekében fogadta el az 1367/2006/EK rendeletet⁷. E rendelet IV. címe olyan eljárásról rendelkezik, amelynek végén bizonyos nem kormányzati szervezetek az EK 230. cikk szerint megsemmisítés iránti keresettel fordulhatnak a közösségi bírósághoz. Ugyanakkor, mivel az említett IV. cím szerinti feltételek jelen esetben nyilvánvalóan nem teljesültek, az Elsőfokú Bíróság nem léphetett a közösségi jogalkotó helyébe és az Aarhusi Egyezményre alapítva nem nyilváníthatott elfogadhatónak olyan keresetet, amely nem felelt meg az EK 230. cikkben előírt feltételeknek.

Az Elsőfokú Bíróság a T-30/07. sz., *Denka International kontra Bizottság* ügyben 2008. június 27-én hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé) emlékeztetett arra, hogy az a tény, hogy egy személy valamilyen módon beavatkozik valamely közösségi jogi aktus elfogadását eredményező eljárásba, csak akkor egyéníti ezt a személyt a szóban forgó aktus viszonylatában, ha az alkalmazandó közösségi szabályozás bizonyos eljárási garanciákat biztosít számára. Minthogy sem az általános hatályú jogi aktusok kidolgozásának folyamata, sem pedig ezen jogi aktusok természete nem követeli meg az érintett személyek eljárásban való részvételét, mivel az ő érdekeik képviselését az e jogi aktusok elfogadására hivatott politikai szervek feladata ellátni, az EK 230. cikk szövegével és szellemével ellentétes lenne lehetővé tenni minden olyan magánszemélynek, aki valamely szabályozó aktus előkészítésében részt vett, hogy ezzel az aktussal szemben később keresetet nyújtson be. Márpedig sem a megtámadott irányelv, sem pedig az annak alapjául szolgáló irányelv nem biztosít eljárási garanciákat a hatóanyagokat gyártó vagy forgalmazó vállalkozások számára. Másfelől, a felperes végül arra hivatkozott, hogy

⁶ Az Elsőfokú Bíróság T-366/03. és T-235/04. sz., *Land Oberösterreich és Ausztria kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2005. október 5-én hozott ítéletének (EBHT 2005., II-4005. o.) 28. pontja.

⁷ A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló Aarhusi Egyezmény rendelkezéseinek a közösségi intézményekre és szervekre való alkalmazásáról szóló, 2006. szeptember 6-i 1367/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 264., 13. o.).

ő a szóban forgó hatóanyag vonatkozásában lajstromozott olyan védjegy jogosultja, amelynek használatát a megtámadott irányelv hátrányosan érintette, ez pedig a Bíróság *Codorniu kontra Tanács* ügyben 1994. május 18-án hozott ítélete⁸ alapján minden más személy tekintetében egyénítette őt. Az Elsőfokú Bíróság ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a védjegyhez kapcsolódó ezen jogi védelem nem különböztetheti meg a felperest minden más gyártótól és forgalmazótól, akik a saját érdekükben ugyanúgy hivatkozhatnak valamely védjegy létezésére. Az irányelvnek nem célja, hogy pontosan meghatározott szellemi tulajdonjogot biztosítson egyes gazdasági szereplők számára, vagyis a felperes szellemi tulajdonjogaira gyakorolt esetleges hatás csak a felperes sajátos jellemzőjének nem minősülő azon körülményből ered, hogy hatóanyagokat állít elő.

Az Elsőfokú Bíróság a T-82/06. sz., *Apple Computer International kontra Bizottság* ügyben 2008. február 19-én hozott végzésében (az EBHT-ban még nem tették közzé) további pontosításokat tett a tarifális besorolásról szóló rendeletek ellen benyújtott keresetek elfogadhatóságával kapcsolatban. Az ítélezési gyakorlat szerint az ilyen jogi aktusok a bennük foglalt leírások konkrétan látszó megfogalmazása ellenére általános hatállyal bírnak. Ugyanis a leírt típusnak megfelelő minden termékre vonatkoznak, és a Közösség összes vámhatóságára, az összes importőr vonatkozásában kiterjed a hatályuk.⁹

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja szerint azok a körülmények, hogy a Kombinált Nomenklátúra szerinti besorolásra irányuló eljárást a felperes által kötelező tarifális felvilágosítás iránt benyújtott kérelem indította meg, továbbá a nomenklátúra bizottság előtt egyetlen más hasonló terméket sem mutattak be, végül pedig a szóban forgó termék működésének bemutatása alapján a tagállamok között a tarifális besorolásról szóló olyan rendelettervezetet köröztettek, amely a szóban forgó monitorokat említette, nem egyéníthetik a felperest oly módon, hogy az a keresetet elfogadhatóvá tenné. Az a tény ugyanis, hogy valamely gazdasági szereplő részt vesz a jogi aktus elfogadásához vezető folyamatban, csak abban az esetben egyéníti őt a kérdéses jogi aktus viszonylatában, ha az alkalmazandó közösségi jogi szabályozás bizonyos eljárási garanciákat biztosít számára.

Még ha az Elsőfokú Bíróság *Sony Computer Entertainment Europe kontra Bizottság* ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélete¹⁰ (a továbbiakban: Sony-ítélet) kapcsán a kereset elfogadhatóvá nyilvánítása érdekében figyelembe is vettek hasonló körülményeket, azok nem számíthattak döntő tényezőnek. Csak az eset kivételes körülményeire tekintettel történt, hogy ebben az ügyben elismerték a felperes személyes érintettségét. Az Elsőfokú Bíróság hasonlóképp hangsúlyozta, hogy jóllehet ebből az ítéletből is kiderül, hogy jelentősége van annak a ténynek, hogy a felperes a szóban forgó termék egyedül feljogosított importőre, ez önmagában nem elegendő a felperes személyes érintettségének bizonyításához. Végül, mivel az érintett áruknak a megtámadott rendeletben foglalt kellően általános leírása, valamint a konkrét gazdasági szereplőre világosan utaló minden képi vagy szöveges elem hiánya teljes mértékben kizárt bármilyen személyes érintettséget, az Elsőfokú Bíróság álláspontja szerint nem lehetett megállapítani, hogy jelen esetben

⁸ C-309/89. sz. ügy, (EBHT 1994., I-1853. o.) 21. és 22. pont.

⁹ Lásd a 40/84. sz., *Casteels kontra Bizottság* ügyben 1985. február 14-én hozott ítélet (EBHT 1985., 667. o.) 11. pontját.

¹⁰ T-243/01. sz. ügy, (EBHT 2003., II-4189. o.).

fennálltak volna a Sony-ítélet értelmében vett azon kivételes körülmények, amelyek megalapozhatnák a felperes keresetösségi jogát.¹¹

b) Közvetlen érintettség

Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ahhoz, hogy valamely személyt egy közösségi jogi aktus az EK 230. cikk negyedik bekezdése értelmében közvetlenül érintsen, a szóban forgó közösségi jogi aktusnak közvetlen joghatásokat kell kiváltania az érintett jogi helyzete tekintetében, alkalmazásának tisztán automatikus jellegűnek kell lennie, amely csak a közösségi jogból eredhet, köztes jogszabályok alkalmazása nélkül¹².

Az Elsőfokú Bíróság a T-383/06. és T-71/07. sz., *Icuna.com kontra Parlament* ügyben 2008. május 14-én hozott végzésében (az EBHT-ban még nem tették közzé) úgy ítélte meg, hogy a közbeszerzési szerződés odaítélésére irányuló ajánlattételi felhívási eljárás törléséről szóló parlamenti határozat közvetlenül érinti az ajánlattevő vállalkozás jogi helyzetét, az említett határozat ugyanis – mivel az eljárás egészének törlésére került sor – az ajánlatát elutasító korábbi határozat megsemmisítését, ezzel együtt pedig a szerződést ezen vállalkozásnak odaítélő határozatot megsemmisítő határozat, valamint a szerződést neki odaítélő határozat megsemmisítését is eredményezi.

A vállalkozásokra alkalmazandó versenyjogi szabályok

1. Általánosságok

a) Jogerő

Az Elsőfokú Bíróság a T-276/04. sz., *Compagnie maritime belge kontra Bizottság* ügyben 2008. július 1-jén hozott ítélete (az EBHT-ban még nem tették közzé) szerint, amennyiben a közösségi bíróság formai hiba miatt részben megsemmisítette a versenyjogi szabályok megsértését megállapító és bírságot kiszabó bizottsági határozatot, a Bizottság helyesen jár el, ha az első határozat meg nem semmisített részei alapján új határozatot hoz az ítéletben megállapított formai hibák kiküszöbölése és újabb bírság kiszabása érdekében. Ezenkívül a rendelkezésre álló jogorvoslatok kimerítését, illetve az e jogorvoslatok előterjesztésére nyitva álló határidők leteltét követően a Bizottság első határozatának meg nem semmisített részei jogerőssé válnak, vagyis a szankcionált vállalkozás az

¹¹ Ezzel kapcsolatban meg kell említeni a T-227/06. sz., *RSA Security Ireland kontra Bizottság* ügyben 2008. december 3-án hozott végzés (az EBHT-ban még nem tették közzé) 87. pontját is, amelyben az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a felperes nem bizonyította a Sony-ítélet értelmében vett kivételes körülmények fennállását, hangsúlyozva, hogy ez utóbbi ügyben a kereset elfogadhatóságának mérlegelése szempontjából nem elhanyagolható szerepet játszott a terméket ábrázoló azon fénykép létezése, amelyen világosan látható volt a Sony játékkonzoljának logója.

¹² A Bíróság C-386/96. P. sz., *Dreyfus kontra Bizottság* ügyben 1998. május 5-én hozott ítéletének (EBHT 1998., I-2309. o.) 43. pontja.

újabb határozat megsemmisítése iránti keresetben nem vonhatja kétségbe a jogsértés megtörténtét, mivel azt az első határozat véglegesen megállapította.

b) Ésszerű határidő

Az Elsőfokú Bíróság ugyanezen ítéletben – emlékeztetve arra, hogy a 2988/74/EGK rendelet¹³ teljes körű szabályozást tartalmaz, amely részletesen meghatározza azokat a határidőket, amely alatt a Bizottság a jogbiztonság alapvető követelményének sérelme nélkül bírságot szabhat ki – úgy ítélte meg, hogy minden ahhoz kötődő érvelni kell utasítani, hogy a Bizottság köteles a bírságszabási hatáskörét ésszerű időn belül gyakorolni. E következtetést nem vonhatja kétségbe a védelemhez való jog állítólagos megsértésére történő hivatkozás, mivel amíg az e rendeletben előírt elévülési idő nem telt el, a 17. rendelet¹⁴ alapján lefolytatott versenyjogi vizsgálat alanyának minősülő minden vállalkozás bizonytalanságban marad ezen eljárás végével és a szankciók vagy bírságok esetleges kiszabásával kapcsolatban. Így ezen bizonytalanság meghosszabbodása szorosan hozzátartozik a 17. rendelet alkalmazási eljárásához, és önmagában nem sérti a védelemhez való jogot. A versenyjogi szabályok alkalmazásával kapcsolatban az eljárási határidő túllépése csak akkor indokolja a jogsértést megállapító határozat megsemmisítését, ha bizonyítható, hogy a jogsértés sértette az érintett vállalkozások védelemhez való jogát.

2. Az EK 81. cikkre vonatkozó ítélkezési gyakorlat eredményei

a) Az EK 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazása

Az Elsőfokú Bíróság a T-99/04. sz., *Treuhand kontra Bizottság* ügyben 2008. július 8-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) megállapította, hogy az a tény, hogy valamely vállalkozás nem azon a piacon fejt ki tevékenységét, amelyen a versenykorlátozás megnyilvánul, nem zárja ki a kartell megvalósításában való közreműködésért fennálló felelősségét. Jelen esetben a felperes tanácsadó vállalkozás különböző szolgáltatásokat nyújtott három szervesperoxid-gyártónak, a találkozók megszervezésével és a jogsértés bizonyítékainak eltüntetésével pedig lényeges szerepet játszott az e gyártók közötti kartellben.

b) A védelemhez való jog és a tisztességes eljáráshoz való jog

Az Elsőfokú Bíróság ugyanezen ítéletben kimondta, hogy a Bizottság a valamely vállalkozással szembeni első vizsgálati intézkedés – mint például az információkérés – szakaszában köteles az érintett vállalkozást tájékoztatni a folytatott vizsgálat tárgyát

¹³ Az eljárások időtartamának korlátozásáról, valamint az Európai Gazdasági Közösség szállításra és versenyre vonatkozó szabályai alapján kezdeményezett szankciók végrehajtásáról szóló, 1974. november 26-i 2988/74/EGK tanácsi rendelet (HL L 319., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 1. kötet, 61. o.).

¹⁴ Az [EK 81. cikk] és az [EK 82. cikk] végrehajtásáról szóló első, 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet (HL 1962., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.).

képező jogsértésre vonatkozó feltételezésekről és azon tényről, hogy e vizsgálat az érintett vállalkozással szembeni kifogások megfogalmazásához vezethet. Jelen esetben ugyanakkor az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Bizottság ezzel kapcsolatos mulasztása nem eredményezheti a megtámadott határozat megsemmisítését, mivel e szabálytalanság nem sértette a felperes védekezésének hatékonyságát.

c) Bíróságok

Az Elsőfokú Bíróság a T-410/03. sz., *Hoechst kontra Bizottság* ügyben 2008. június 18-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) két vonatkozásban élt korlátlan felülvizsgálati jogkörével. Egyrészt úgy ítélte meg, hogy a Bizottság megsértette a gondos ügyintézés és az egyenlő bánásmód elvét. Ugyanis, jóllehet a Bizottság világosan kifejtette azon szándékát, miszerint nem kívánja az együttműködő vállalkozásokkal – különösen a Hoechsttel – közölni azon tény, hogy más vállalkozások is lépéseket tettek a bírság alóli mentesség megszerzése érdekében, ezzel egyidejűleg arról biztosított egy másik vállalkozást, hogy „tisztes figyelmet” fog kapni, amennyiben más vállalkozások megpróbálnák az együttműködés terén megelőzni. Jelen esetben – figyelembe véve a gondos ügyintézés és az egyenlő bánásmód elve Bizottság általi tiszteletben tartásának fontosságát – az Elsőfokú Bíróság a Hoechsttel szemben kiszabott bírságot 10%-kal csökkentette.

Másrészt az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Bizottság tévesen járt el, amikor a Hoechst kartellirányító szerepét anélkül értékelte súlyosító körülményként, hogy a kifogásközlés keretében kellően egyértelműen és pontosan minősítette volna a vele szemben felrótt tényeket. Másfelől a Bizottság által elfogadottnak vett egyes tényállási elemek alapján nem lehetett kellően pontosan megállapítani, hogy az irányítói szereppel kapcsolatos kifogást a Hoechst tudomására hozták volna. Az Elsőfokú Bíróság ebből arra következtetett, hogy a Hoechst számára nem tették lehetővé a hatékony védekezést.

A T-53/03. sz., *BPB kontra Bizottság* ügyben 2008. július 8-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Bizottság által a BPB együttműködése miatt nyújtott bírságcsökkentés nem volt megfelelő, mivel a BPB volt a versenyellenes magatartás első olyan résztvevője, aki az információkérést követően, ám a Bizottság felhívásában foglaltakon túlmenően közölt a kartell létezését megerősítő kiegészítő információkat. Következésképpen ezek az információk jelentős mértékben megerősíthették a Bizottságnak az átfogó terv fennállására vonatkozó érvelését, és ennél fogva lehetővé tették számára, hogy a bírságok összegét a jogsértés súlyának címén jelentős mértékben emelje. Ezért az Elsőfokú Bíróság a BPB-vel szemben kiszabott bírság összegét további 10%-kal csökkentette.

A T-69/04. sz., *Schunk és Schunk Kohlenstoff-Technik kontra Bizottság* ügyben 2008. október 8-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé), valamint a T-73/04. sz., *Carbone Lorraine kontra Bizottság* ügyben 2008. október 8-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) az Elsőfokú Bíróság felidézte, hogy az árkartellek esetében a Bizottság azon tényből, hogy a kartell tagjai intézkedéseket hoztak a megállapított árak alkalmazására, jogosan következtethet arra, hogy a jogsértés hatást gyakorolt a piacra. A piacra gyakorolt hatás fennállására történő következtetéshez ugyanis elegendő az, ha a megállapított árak alapul szolgálnak az egyedi ügyletek árainak meghatározásához,

korlátozva ezzel az ügyfelek tárgyalási mozgásterét. Ellenben az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy amennyiben a kartell megvalósítása megállapítást nyert, a Bizottság nem köteles módszeresen bizonyítani, hogy a megállapodások ténylegesen lehetővé tették az érintett vállalkozások számára, hogy magasabb ügyleti árat érjenek el, mint a kartell hiányában. Az ilyen bizonyítás jelentős forrásokat igényelne, mivel olyan gazdasági modelleken alapuló hipotetikus számításokat tenne szükségessé, amelyek pontosságát a bíróság nehezen tudja csak ellenőrizni, és amelyek tévedhetetlensége egyáltalán nem bizonyított. A jogsértés súlyának értékelésénél ugyanis meghatározó az a kérdés, hogy a kartell tagjai a szándékaik tényleges megvalósítása érdekében megtettek-e mindent, ami módjukban állt. Ami ezt követően a ténylegesen megvalósult piaci árakat illetően történt, azt egyéb, a kartell tagjainak ellenőrzésén kívül álló tényezők befolyásolhatták. A kartell tagjai nem hozhatják fel saját javukra a szándékukat meghiúsító külső tényezőket, olyan körülményekként előadva azokat, amelyek igazolják a bírság csökkentését.

Ezenkívül az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy még ha a Schunk első alkalommal a keresetlevelében, az Elsőfokú Bíróság előtt vitatta is a kifogásközlésben részére felrótt azon tényállást, amelyen az EK 81. cikk megsértésének megállapítása alapul, a Bizottság indítványával ellentétben nem kell megsemmisíteni az engedékenységi közlemény¹⁵ alapján a Schunknak engedélyezett 10%-os legalacsonyabb csökkentést. Az Elsőfokú Bíróság ugyanis hangsúlyozta, hogy a szóban forgó kifogásokat elutasították azon ítélezési gyakorlat alapján, amely szerint a valamely vállalkozás által a közigazgatási eljárás keretében elismert tényeket bizonyítottak kell tekinteni, mivel ez a vállalkozás a bírósági eljárás keretében már nem fejtheti ki az azok vitatására vonatkozó jogalapjait.

d) A csoport fogalma és a bírság összege 10%-os felső határának rögzítése

A T-52/03. sz., *Knauf Gips kontra Bizottság* ügyben 2008. július 8-án hozott ítéletében az Elsőfokú Bíróság hangsúlyozta, hogy a bírság összegére vonatkozó, a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében előírt 10%-os felső határ számítása során a Bizottság figyelembe veheti mindazon vállalkozások üzleti forgalmát, amelyek a versenyjogi rendelkezések értelmében vett gazdasági egységet képeznek. Különösen, az Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy még ha igaz is, hogy az a körülmény, hogy a különböző kereskedelmi társaságok jegyzett tőkéje ugyanazé a személyé, illetve ugyanazé a családé, önmagában nem elegendő annak bizonyításához, hogy e társaságok gazdasági egységet képeznek, amely azt eredményezné, hogy az egyik cselekményei a másinak betudhatók, valamint hogy az egyik kötelezhető a másik bírságának megfizetésére, az összes körülményre tekintettel azonban lehetséges megállapítani a gazdasági egység fennállását. Ezenkívül az Elsőfokú Bíróság emlékeztetett többek között arra, hogy a vállalkozás fogalmát úgy kell értelmezni, mint amely a szóban forgó megállapodás szempontjából gazdasági egységet jelent, még akkor is, ha jogi szempontból ez az egység több természetes vagy jogi személyből áll.

¹⁵ A kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény (HL 2002. C 45., 3. o.; magyar nyelvű kiadás 8. fejezet, 2. kötet, 155. o.).

e) A jogsértő magatartás betudhatósága

Az Elsőfokú Bíróság a 2008. év során többek között a fent hivatkozott *Knauf Gips kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletében alkalmazta a jogsértő magatartás betudhatóságával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát. Ezzel kapcsolatban emlékeztetett arra, hogy valamely csoport összes cselekménye betudható egy társaságnak abban az esetben, ha ez a társaság a csoport élén álló és annak összehangolásáért felelős jogi személyként azonosított.

3. Az EK 82. cikkre vonatkozó ítélkezési gyakorlat eredményei

Az Elsőfokú Bíróság a T-271/03. sz., *Deutsche Telekom kontra Bizottság* ügyben 2008. április 10-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Bizottság azon határozatának jogszerűségéről döntött, amely a Deutsche Telekommal szemben amiatt alkalmazott szankciót, hogy a Deutsche Telekom visszaélt erőfölényével, amennyiben az előfizetőivel szemben alkalmazott kiskereskedelmi árnál magasabb árat számlázott a versenytársai számára a hálózathoz való hozzáférési szolgáltatásokért („nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatások”). Ez az árképzés „árpréshatást” fejtett ki azáltal, hogy a versenytársak a saját előfizetőikkel szemben kénytelenek voltak magasabb árakat alkalmazni annál, amit a Deutsche Telekom a saját előfizetőivel szemben alkalmazott. A Bizottság ezért 12,6 millió euró összegű bírságot szabott ki a Deutsche Telekommal szemben.

Az Elsőfokú Bíróság szerint a Bizottság helyesen állapította meg, hogy a Deutsche Telekom – tiszteletben tartva a német posta- és távközlési szabályozási hatóság (a továbbiakban: RegTP) által előírt árszabályozást – az 1998. év elejétől a 2001. év végéig, valamint 2002-től kezdve a határozat elfogadásának időpontjáig megfelelő mozgástérrel rendelkezett ahhoz, hogy mérsékelje vagy akár meg is szüntesse az árprés hatást. Ezenkívül az Elsőfokú Bíróság hangsúlyozta, hogy az a tény, hogy a Deutsche Telekom által alkalmazott árakat a RegTP-nek jóvá kellett hagynia, nem szünteti meg a Deutsche Telekomnak a versenyjog alapján fennálló felelősségét. A Deutsche Telekom mint erőfölényben lévő vállalkozás köteles volt a díjaira vonatkozóan módosítási kérelmeket előterjeszteni, amennyiben díjai veszélyeztették a hatékony és torzításmentes versenyt a közös piacon.

A Bizottság által az árprés hatás megállapítása érdekében alkalmazott módszerrel kapcsolatban az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy a Deutsche Telekom magatartásának visszaélészerű volta a nagykereskedelmi és kiskereskedelmi árak közötti különbözetből adódott. Következésképpen a Bizottságnak nem kellett bemutatnia, hogy a kiskereskedelmi árak önmagukban visszaélészerűek voltak.

A Bizottság annak kapcsán is helyesen járt el, hogy az árképzési gyakorlat visszaélészerű voltára vonatkozó elemzését kizárólag a Deutsche Telekom költségeire és díjaira alapozta, figyelmen kívül hagyva a versenytársak egyedi piaci helyzetét. Az Elsőfokú Bíróság ezzel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy ha az erőfölényben lévő vállalkozás árképzési gyakorlatának jogszerűsége a versenytársak egyedi helyzetén, nevezetesen pedig ez utóbbiak költségeinek szerkezetén múlna – amelyre vonatkozóan nem feltétlenül állnak az erőfölényben lévő vállalkozás rendelkezésre információk –, ez utóbbi nem volna abban a helyzetben, hogy a saját magatartásának jogszerűségét képes legyen megítélni.

Az Elsőfokú Bíróság végül emlékeztet arra, hogy a hírközlésre vonatkozó közösségi jog alapján a nemzeti hatóságokat megillető előjogok semmilyen módon nem érintik a Bizottságnak a versenyjog megsértésének megállapításával kapcsolatos hatáskörét. A Bizottság határozatával szemben tehát nem kifogásolható, hogy a Deutsche Telekom által alkalmazott árakat kettős szabályozásnak vetette volna alá azáltal, hogy a Deutsche Telekomot amiatt szankcionálta, hogy nem alkalmazta az őt megillető mozgásteret az árprés hatás megszüntetése érdekében.

Állami támogatások

1. Elfogadhatóság

A tárgyév ítélkezési gyakorlata pontosítja egyrészt a Bizottság támogatási programra vonatkozó határozata által személyében érintett személy, másrészt a kötelező joghatásokat kifejtő jogi aktus, harmadrészt pedig az eljáráshoz fűződő érdek fogalmát.

Az Elsőfokú Bíróság a T-254/00., T-270/00. és T-277/00. sz., *Hotel Cipriani és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2008. november 28-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) elfogadhatónak nyilvánította a Velence és Chioggia szigeti területein letelepedett vállalkozásoknak biztosított szociális tehercsökkentések és/vagy mentesítések egyes kedvezményezettjei által a Bizottság azon határozata ellen benyújtott kereseteket, amelyben a Bizottság ezeket az intézkedéseket a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatási programnak minősítette, és kötelezte az Olasz Köztársaságot, hogy a folyósított támogatásokat térítse vissza a kedvezményezettekkel. Ugyanis, jóllehet a valamely támogatási programra vonatkozó határozatnak általános hatálya van, az e támogatási program azon tökéletesen azonosítható tényleges kedvezményezettjeinek zárt köréhez tartozás ténye, akiket különösen érint a folyósított támogatásoknak az állam részére történő visszatérítésére vonatkozó kötelezettség, elegendő ahhoz, hogy e kedvezményezetteket minden más jogalanyhoz képest megkülönböztesse. Ha valamely támogatási program tényleges kedvezményezettjének keresetőségi joga – mint azt a Bizottság állította – annak lenne alárendelve, hogy a Bizottság a szóban forgó támogatási programot a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánító határozatában vizsgálta-e az egyedi helyzetét, e keresetőségi jog a Bizottság azon döntésétől függene, hogy a közigazgatási eljárás során rendelkezésére bocsátott sajátos információkra tekintettel lefolytat-e ilyen egyedi vizsgálatot a megtámadott határozatban. Ez a megoldás jogbizonytalanságot keletkeztetne, mivel a Bizottság konkrét egyedi helyzetekről való tudomásszerzése gyakran a véletlenül múlik.

A kötelező joghatásokat kifejtő jogi aktus fogalmával kapcsolatban az Elsőfokú Bíróság a T-233/04. sz., *Hollandia kontra Bizottság* ügyben 2008. április 10-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) – melynek tárgyát a nitrogén-oxidok kibocsátási egységei kereskedelmének a Holland Királyság által bejelentett rendszerét a közös piaccal összeegyeztethető állami támogatásnak minősítő bizottsági határozat képezte – úgy ítélte meg, hogy e tagállam, amely azt kérte, hogy a Bizottság állapítsa meg, hogy az említett rendszer nem képez támogatást, jogosult megtámadni a szóban forgó határozatot. Privilegizált kérelmezőként nem az eljáráshoz fűződő érdekét kell

igazolnia, hanem kizárólag azt, hogy a megtámadott határozat joghatásokat fejt ki. Jelen esetben ez a helyzet állt fenn, mivel az említett rendszer állami támogatásnak minősítése egyrészt lehetővé tette a Bizottság számára, hogy a szóban forgó intézkedés közös piaccal való összeegyeztethetőségét vizsgálja, továbbá maga után vonta a létező támogatási programokra vonatkozóan előírt eljárás lefolytatását, másrészt pedig újabb támogatás nyújtására is befolyással lehet a különböző eredetű támogatások halmozódására vonatkozó, többek között a környezetvédelem állami támogatásáról szóló közösségi iránymutatásban¹⁶ előírt szabályok alapján.

Az eljáráshoz fűződő érdekekkel kapcsolatban az Elsőfokú Bíróság a T-301/01. sz., *Alitalia kontra Bizottság* ügyben 2008. július 9-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) megállapította, hogy az Alitaliának mint az olyan tőkejuttatásban részesülő vállalkozásnak, amelyet a Bizottság bizonyos feltételek mellett a közös piaccal összeegyeztethető állami támogatásnak nyilvánított, még azt követően is fennmarad az e határozat megsemmisítéséhez fűződő személyes érdeke, hogy a Bizottság másik határozatát követően felvette e támogatás teljes összegét. Ugyanis, mivel a megtámadott határozat azon határozat jogi alapját képezi, amely engedélyezte a támogatás utolsó részletének folyósítását, a második határozat elveszítette volna a jogi alapját abban az esetben, ha az Elsőfokú Bíróság a megtámadott határozatot megsemmisítette volna amiatt, hogy az a szóban forgó intézkedést állami támogatásnak minősítette. Másfelől az Elsőfokú Bíróság ugyanezen ítéletben megállapította, hogy jóllehet a megtámadott határozat meghozatalára bizonyos feltételek mellett került sor, amelyek tiszteletben tartására az olasz hatóságok kötelezettséget vállaltak, az Alitalia jogosult az e feltételek ellen irányuló jogalapot előterjeszteni, mivel e feltételek betudhatók a Bizottságnak, amely kizárólagos hatáskörrel rendelkezik arra, hogy megállapítsa valamely támogatásnak a közös piaccal való esetleges összeegyeztethetlenségét.

A Bizottság által a közös piaccal részben összeegyeztethetőnek nyilvánított valamely támogatás kedvezményezettjének az eljáráshoz fűződő érdekével kapcsolatban az Elsőfokú Bíróság a T-309/04., T-317/04., T-329/04. és T-336/04. sz., *TV 2/Danmark és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2008. október 22-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) megállapította, hogy azon feltételek, amelyek alapján a Bizottság a jelen ügyben értékelte a szóban forgó támogatások összeegyeztethetőségét, megtiltják a kereset elfogadhatóságának a megtámadott határozat két – a vitatott intézkedéseket a közös piaccal részben összeegyeztethetetlen állami támogatásoknak minősítő, illetve azokat részben összeegyeztethető állami támogatásoknak minősítő – részre osztásával történő megvizsgálását. A Bizottság ugyanis azt vizsgálta, hogy az érintett állami finanszírozási intézkedések összessége a vizsgált időszakban meghaladja-e az általános gazdasági érdekű szolgáltatás nettó költségeinek összegét.

Másfelől az Elsőfokú Bíróság hangsúlyozta, hogy az eljáráshoz fűződő érdek következhet azon valós „kockázat” fennállásából, hogy a felperesek jogi helyzetét peres eljárások befolyásolhatják, vagy abból, hogy a bírósági eljárás „kockázata” a keresetnek az Elsőfokú Bírósághoz történt benyújtása időpontjában létrejött és fennáll. Márpedig a TV 2 ellen az egyik versenytársa keresetet indított a nemzeti bíróság előtt azon kár megtérítése

¹⁶ HL 2001. C 37., 3. o.

íránt, amely e versenytársat annak következtében érte, hogy a TV 2 által kapott állami támogatás lehetővé tette ez utóbbi számára, hogy a reklámidőinek értékesítése során alacsony árstratégiát alkalmazzon. Az Elsőfokú Bíróság – megállapítva, hogy a TV 2 már a versenytársa által történő keresetindítást megelőzően benyújtotta a jelen keresetet – úgy ítélte meg, hogy a bírósági eljárás kockázatának a létrejött és fennálló jellegét bizonyítja, hogy e kockázat konkrétan megvalósult a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő eljárással.

2. Anyagi jogi szabályok

a) Gazdasági előny biztosítása

A T-442/03. sz., *SIC kontra Bizottság* ügyben 2008. június 26-án hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé) alapjául szolgáló eljárásban – amelynek tárgyát a Bizottság azon határozata ellen benyújtott kereset képezte, amely többek között azt állapította meg, hogy a Portugál Köztársaság által a portugáliai közszolgálati televíziózás biztosításáért felelős társaság, a Radiotelevisão Portuguesa (a továbbiakban: RTP) vonatkozásában elfogadott egyes intézkedések nem képeznek állami támogatást, a többi intézkedés pedig összeegyeztethető a közös piaccal – a felperes többek között arra hivatkozott, hogy az RTP a kötvénykibocsátás időpontjában hallgatólagos állami kezességvállalásban részesült, amely magyarázatként szolgál arra, hogy az RTP-nek a kedvezőtlen pénzügyi helyzete ellenére sikerült e kötvénykibocsátást bevezetni a piacra. Az Elsőfokú Bíróság – miután megállapította egyrészt, hogy az RTP olyan részvénytársaság volt, amelynek tartozásai kapcsán a Portugál Köztársaságnak, vagyis az RTP 100%-os tulajdonosának nem volt kötelessége, hogy e tartozásokat korlátlanul visszafizesse, másrészt pedig, hogy a szóban forgó kötvénykibocsátásról szóló tájékoztató nem tartalmazott említést semmilyen állami kezességvállalásról – úgy ítélte meg, hogy azon tény alapján, hogy a piaci szereplők az 1994-es kötvénykibocsátás során azért voltak hajlandók kötvényeket jegyezni, mert úgy vélték, hogy az állam de facto kezességet vállalt a visszafizetésre, nem lehet megállapítani az állami támogatás fennállását. Az állami kezességvállalás fennállása csak olyan objektív tényezők alapján lenne megállapítható, amelyek arra engednének következtetni, hogy az állam az RTP fizetéseképtelensége esetén jogilag köteles lenne visszafizetni a kötvénykibocsátás során befizetett összegeket.

A fent hivatkozott *Hotel Cipriani és társai kontra Bizottság* ügyben a szociális tehermentesítésekben részesülő vállalkozások azt állították, hogy e mentesítések semmilyen gazdasági előnyt nem biztosítottak számukra azon ténynél fogva, hogy csupán ellentételezték a letelepedésük helye szerinti lagúna térségében fennálló szerkezeti hátrányokból eredő többletköltségeket. Az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a felperesek nem bizonyították, hogy közvetlen összefüggés állt volna fenn a ténylegesen viselt költségek és a kapott támogatások összege között. Önmagában azon tény alapján, hogy a lagúna térségében letelepedett vállalkozások a szárazföldön felmerülő költségekhez képest magasabb költségeknek vannak kitéve, nem lehet megállapítani, hogy a támogatási program nem biztosít e vállalkozások számára semmilyen előnyt, és nem keletkeztet hátrányos megkülönböztetést az olaszországi vagy más tagállamokbeli versenytársaikkal szemben.

b) A támogatás szelektív jellege

Az Elsőfokú Bíróság a fent hivatkozott *Hollandia kontra Bizottság* ügyben kimondta, hogy a nitrogén-oxidok (NO_x) kibocsátási egységei kereskedelmének a Holland Királyság által létrehozott rendszere nem képez állami támogatást. Egyrészt ugyanis a szóban forgó intézkedés által meghatározott NO_x-kibocsátási határérték bármilyen földrajzi vagy ágazati megfontolás nélkül alkalmazandó Hollandia minden olyan nagyipari létesítményére, amelyek teljes termikus kapacitása adott küszöbértéket meghalad, és e létesítmények részesülhetnek a kibocsátási egységeknek az ezen intézkedésben előírt forgalomképessége által kínált előnyből. Ami a legszennyezőbb vállalkozásokat illeti, a szóban forgó rendszer olyan szempontot alkalmaz, amely objektív és megfelel a környezetvédelem célkitűzésének. Másrészt csak az e rendszer alá tartozó vállalkozásoknak írják elő bírság terhe mellett kibocsátási határértéket vagy szigorú teljesítmény-határértéket. Ezért a NO_x-kibocsátási határérték alá tartozó vállalkozások ténybeli és jogi helyzetét nem lehet azon vállalkozások helyzetéhez hasonlónak ítélni, amelyekre e határérték nem vonatkozik. Mindenesetre feltételezve akár, hogy a szóban forgó intézkedés különbséget tesz a vállalkozások között, és következésképpen a priori szelektív jellegű, e megkülönböztetés a vonatkozó rendszer természetéből vagy belső felépítéséből ered, vagyis nem felel meg a szelektív jelleg feltételének. Az ökológiai jellegű megfontolások ugyanis igazolják a nagyobb mennyiségű NO_x-t kibocsátó vállalkozások és az egyéb vállalkozások közötti különbségtételt.

Ezzel szemben a fent hivatkozott *SIC kontra Bizottság* ügyben az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem bizonyította a jogilag megkövetelt módon, hogy az RTP-t megillető egyes előnyök (az e vállalkozás jogszabályi úton történő részvénytársasággá átalakításához kapcsolódó közjegyzői díjak, cégbejegyzési illetékek és közzétételi díjak alóli mentesítés) nem felelnek meg a szelektív jelleg feltételének amiatt, hogy azokat annak a rendszernek a jellege és általános szerkezete indokolja, amelybe illeszkednek. Egyrészt ugyanis a Bizottság nem vizsgálta meg azt a kérdést, hogy a közjegyzői díjak alóli mentesítést eredményező jogszabályi eszköz megválasztása nem azért történt-e, mert az állami vállalatokat meg akarták kímélni a díjaktól, hanem ez egyszerűen a portugál jogrendszer logikájába illeszkedett. Másrészt a Bizottságnak meg kellett volna győződnie arról, hogy a portugál jogrendszer logikájából következett-e, hogy az RTP részvénytársasággá való átalakítása nem a magánjogi társaságok számára főszabályként előírt módon, vagyis közjegyzői okirattal történjék (az általános szabályok szerint ebből származó, a cégbejegyzés eljárási cselekményeire és a nyilvánosságra vonatkozó minden következménnyel együtt), hanem jogszabálynál fogva.

A T-211/04. és T-215/04. sz., *Government of Gibraltar és Egyesült Királyság kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2008. december 18-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) az Elsőfokú Bíróságnak alkalma nyílt arra, hogy a szelektivitás feltételéhez további pontosításokat fűzzön.

Az Egyesült Királyság 2002 augusztusában tájékoztatta a Bizottságot a gibraltári kormány társasági adóra vonatkozó reformjáról, amely három adó, mégpedig a nyilvántartásba vételi díj, a munkáltatói adó és a vállalkozási ingatlanhasználati adó (business property occupation tax, a továbbiakban: BPOT) bevezetéséből állt, azzal, hogy ez utóbbi két adófizetési kötelezettség felső korlátját 15%-ban állapították meg. A Bizottság úgy vélte,

hogy ez a reform regionális szempontból szelektív volt, mert azt írta elő, hogy a gibraltári társaságok alacsonyabb adókulccsal adózzanak, mint az egyesült királyságbeli társaságok. Ezenkívül a Bizottság úgy ítélte meg, hogy az adóreform három eleme valósított meg tárgyi szelektivitást: először is az a feltétel, hogy a társaságnak nyereségesnek kell lennie, mielőtt a munkáltatói adó és a BPOT alanyává válna, mivel ez a feltétel azoknak a vállalkozásoknak kedvez, amelyek nem nyereségesek; másodsor, a munkáltatói adóra és a BPOT-ra alkalmazott, a nyereség 15%-át kitevő felső korlát, mivel ez azokat a vállalkozásokat részesíti előnyben, amelyek az adott adóévben a foglalkoztatottak számához és az ingatlanhasználathoz viszonyítva kevesebb nyereséget termeltek; harmadszor, a munkáltatói adó és a BPOT, mivel ez a két adónem jellegénél fogva azokat a vállalkozásokat részesíti előnyben, amelyek nem rendelkeznek fizikai jelenléttel Gibraltárban.

Az Elsőfokú Bíróság az állami szintnél alacsonyabb szintű szervek által nyújtott támogatásokra vonatkozó ítélkezési gyakorlatban¹⁷ kialakított feltételeket alkalmazva úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó adóreform regionális szelektivitása mérlegelésének alapjául szolgáló viszonyítási alap kizárólag Gibraltár területének felel meg, és ezért ezt az adórendszert egyáltalán nem lehet összehasonlítani az Egyesült Királyságban alkalmazandó rendszerrel.

A tárgyi szelektivitással összefüggésben az Elsőfokú Bíróság megjegyezte, hogy valamely adójogi intézkedés szelektívnek minősítése három lépésből álló vizsgálatot feltételez. A Bizottságnak először is meg kell határoznia és meg kell vizsgálnia az adott viszonyítási alapot képező földrajzi területen hatályban lévő adózási rendszer szerinti „általános” rendszert. Ehhez az „általános” adórendszerhez képest kell a Bizottságnak második lépésben megállapítania, hogy a szóban forgó adóintézkedéssel biztosított előny szelektív jellegű-e. Ha a Bizottság bizonyítja az „általános” adórendszerrel való eltérést, amely különbségtételt eredményez a vállalkozások között, az érintett tagállam bizonyíthatja, hogy ezt a különbségtételt az adórendszer jellege és felépítése indokolja. Ebben az esetben a Bizottságnak harmadik lépésként azt kell vizsgálnia, hogy ténylegesen ez a helyzet áll-e fenn. Az Elsőfokú Bíróság ezzel kapcsolatban hozzátette, hogy amennyiben a Bizottság nem hajtotta végre a fentiek szerinti első és második lépést, nem foghat neki az értékelés harmadik lépésének, különben túllépné a felülvizsgálat kereteit. Ez a megközelítés ugyanis egyrészt lehetővé tehetné a Bizottság számára, hogy a tagállam helyett ő határozza meg a tagállam adózási rendszerét és „általános” adórendszerét, másrészt pedig így lehetetlenné tenné a tagállam számára, hogy az adott különbségtételt a bejelentett adózási rendszer jellegével és felépítésével indokolja.

Az Elsőfokú Bíróság – miután megállapította, hogy a Bizottság sem a bejelentett adórendszer „általános” rendszerének előzetes azonosítását nem végezte el, sem pedig a gibraltári hatóságok által ezzel kapcsolatban kialakított minősítést nem kérdőjelezte meg – úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem állapíthatta meg, hogy a bejelentett adórendszer egyes elemei az „általános” adórendszerhez képest eltérésnek minősülnek, és ezért eleve szelektívek. Hasonlóképp, az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy a Bizottság azt sem tudta megfelelően megállapítani, hogy a vállalkozások között fennálló esetleges különbségek indokolhatók-e a bejelentett adózási rendszer jellegével vagy felépítésével.

¹⁷ A Bíróság C-88/03. sz., *Portugália kontra Bizottság* ügyben 2006. szeptember 6-án hozott ítéletének (EBHT 2006., I-7115. o.) 67. pontja.

c) A piacgazdasági magánbefektető kritériuma

Az Elsőfokú Bíróság a T-196/04. sz., *Ryanair kontra Bizottság* ügyben 2008. december 17-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) megsemmisítette azt a határozatot, amelyben a Bizottság elkülönítve vizsgálta a Ryanair légitársaság által egyrészt a charleroi-i repülőtér tulajdonosával, a vallon régióval, másrészt pedig az e repülőtérrel kezelő és üzemeltető, a vallon régió által ellenőrzött közvállalkozással, a Brussels South Charleroi Airporttal (a továbbiakban: BSCA) kötött két külön megállapodást. A megtámadott határozat értelmében e két megállapodás a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatást tartalmazott. A Bizottság többek között megállapította, hogy a vallon régió az első megállapodást közhatalomként eljárva kötötte a Ryanairrel, így az e megállapodásban játszott szerepét nem lehetett a piacgazdasági magánbefektető kritériuma alapján vizsgálni. Az Elsőfokú Bíróság először is kiemelte, hogy mivel a BSCA a vallon régiótól gazdaságilag függő jogalany, a Bizottságnak egyetlen jogalanynak kellett volna tekintenie őket. Ezt követően megállapította, hogy a vallon régió azáltal, hogy megállapodást kötött a Ryanairrel, gazdasági jellegű tevékenységet gyakorolt. Önmagában ugyanis az a tény, hogy e tevékenységet a közzférában fejtették ki, nem jelenti azt, hogy e tevékenység a közhatalmi jogkörök gyakorlásának területére tartozik. Másfelől önmagában az a körülmény, hogy a vallon régió a repülőtéri illetékek megállapítása területén szabályozási jellegű jogkörökkel rendelkezik, nem zárja ki, hogy az említett illetékekre vonatkozó engedmények rendszerét a piacgazdasági magánbefektető elvének fényében kelljen megvizsgálni.

d) Az állami támogatások tilalma alóli kivétel időbeli hatálya

Az Elsőfokú Bíróság T-348/04. sz., *SIDE kontra Bizottság* ügyben 2008. április 15-én hozott ítéletének (az EBHT-ban még nem tették közzé) tényállása szerint a Bizottság a kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító intézkedésekre vonatkozó, az EK 87. cikk (3) bekezdésének d) pontjában foglalt és 1993. november 1-jén hatályba lépett rendelkezést a Franciaország által ezen időpontot megelőzően nyújtott támogatás vonatkozásában alkalmazta. Az Elsőfokú Bíróság – miután emlékeztetett arra, hogy a közösségi jogi anyagi jogi szabályok főszabályként nem vonatkoznak a hatálybalépésüket megelőzően keletkezett jogviszonyokra, valamint hangsúlyozta, hogy e megállapítás azoktól a kedvező vagy kedvezőtlen hatásoktól függetlenül irányadó, amelyekkel e szabályok az érdekelt számára járhatnak – úgy ítélte meg, hogy egyrészt minden új állami támogatás szükségszerűen összeegyeztethetetlen a közös piaccal, ha torzíthatja a versenyt az érintett időszak alatt, és nem tartozik egyik kivétel alá sem, másrészt pedig, mihelyt a támogatás kifejtette hatását, a közös piaccal összeegyeztethető vagy össze nem egyeztethető jellegét véglegesen felölti. Ezért, mivel valamely támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségének vizsgálata nemcsak annak a mérlegelésére terjed ki, hogy a támogatásra vonatkozó határozat elfogadásának időpontjában a közösségi érdek megkívánta-e annak visszafizetését vagy sem, a Bizottságnak azt is ellenőriznie kell, hogy a szóban forgó támogatás a folyósításának időszakában torzíthatja-e a versenyt. E megfontolások alapján az Elsőfokú Bíróság úgy határozott, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot azzal, hogy az említett kivételt az 1993. november 1-jét megelőző időszakra alkalmazta.

e) Általános gazdasági érdekű szolgáltatások

A T-289/03. sz., *BUPA és társai kontra Bizottság* ügyben 2008. február 12-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé) keretében az Elsőfokú Bíróságnak alkalma nyílt arra, hogy fejlessze az ítélkezési gyakorlatát azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy állami támogatást képez-e vagy sem az a kompenzáció, amelyet valamely vállalkozás az általa biztosított általános gazdasági érdekű szolgáltatás (a továbbiakban: ÁGÉSZ) ellentételezéseként kap. A jogvita tárgyát a magán-egészségbiztosítás (a továbbiakban: MEB) írországi rendszerének megszervezése képezte, amely rendszert 1994 és 1996 között liberalizáltak, ezzel összefüggésben pedig a Voluntary Health Insurance Board (VHI) versenyhelyzetbe került más gazdasági szereplőkkel, köztük a felperessel. E liberalizáció keretében a Health Insurance Authority (a továbbiakban: HIA) által kezelt kockázatkiegyenlítési rendszer (a továbbiakban: RES) felállítását irányozták elő. A RES lényegében olyan mechanizmust jelent, amely előírja egyrészt a piaci átlagnál alacsonyabb kockázati profillal rendelkező MEB-biztosítók által a HIA felé történő díjfizetést, másrészt pedig a HIA által a piaci átlagnál magasabb kockázati profillal rendelkező MEB-biztosítók részére történő megfelelő fizetést. A rendszer különböző küszöbértékeket határoz meg a RES-kifizetések megkezdésére vonatkozóan. A Bizottság, amely a BUPA által benyújtott panasz, valamint a RES Írország általi bejelentése alapján indított eljárást, úgy vélte, hogy a RES-ből származó kifizetések az ÁGÉSZ-kötelezettségek – vagyis az annak biztosítására irányuló kötelezettségek, hogy bármely, Írországban élő személy számára minimális szintű MEB-szolgáltatásokat biztosítsanak azonos áron, függetlenül az egészségi állapotuktól, a koruktól vagy nemüktől (a továbbiakban: MEB-kötelezettségek) – ellentételezésére szolgálnak.¹⁸

Az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy még ha a Bizottság által végzett vizsgálat időpontjában a Bíróság *Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg* ügyben 2003. július 24-én hozott ítéletének¹⁹ (a továbbiakban: Altmark-ítélet) meghozatalára nem is került sor, a megtámadott határozat jogszerűségét akkor is a Bíróság által ezen ítéletben kialakított négy feltétel (a továbbiakban: Altmark-feltételek) alapján kell vizsgálni. Egyrészt ugyanis a Bíróság időben nem korlátozta az Altmark-ítéletben tett megállapítások hatályát, másrészt pedig valamely közösségi jogi rendelkezés Bíróság általi értelmezése arra korlátozódik, hogy úgy magyarázza meg és pontosítsa e szabály hatályát és jelentését, ahogyan azt a hatálybalépésének időpontjától kezdve a közösségi intézményeknek is értelmezni és alkalmazni kellett volna. Az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy jelen esetben az Altmark-feltételeket – amelyeknek hatálya és az EK 86. cikk (2) bekezdése feltételeinek hatálya egyébként nagymértékben átfedik egymást – azon szellemnek és célnak megfelelően kell alkalmazni, amely a megállapításukat jellemezte, viszont a jelen eset sajátosságainak megfelelő módon.

Az első Altmark-feltétel kapcsán – mely szerint a kompenzációval kedvezményezett vállalkozást ténylegesen meg kell bízni az egyértelműen meghatározott közszolgáltatási kötelezettség teljesítésével – az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a közösségi jogban nem létezik sem az ÁGÉSZ-feladat fogalmának egyértelmű és pontos jogszabályi meghatározása, sem azon feltételeket véglegesen rögzítő következetes jogi fogalom,

¹⁸ A 2003. május 13-i C(2003) 1322 végleges határozat (N 46/2003. sz. állami támogatás – Írország).

¹⁹ C-280/00. sz. ügy, (EBHT 2003., I-7747. o.).

amelyeknek teljesülniük kell ahhoz, hogy valamely tagállam jogszerűen hivatkozhatson valamely ÁGÉSZ-feladat fennállására és védelmére. Ezért a tagállamoknak széles mérlegelési jogkörük van annak meghatározását illetően, hogy mit tekintenek ÁGÉSZ-nek, e meghatározást pedig a Bizottság csak nyilvánvaló hiba esetén kérdőjelezheti meg. E széles mérlegelési jogkör ugyanakkor nem jelenti azt, hogy valamely tagállam mentesülne azon kötelezettség alól, hogy ügyeljen arra, hogy az általa hivatkozott ÁGÉSZ-feladat megfeleljen bizonyos olyan minimális feltételeknek (többek között annak, hogy legyen olyan közhatalmi aktus, amely a szóban forgó gazdasági szereplőket ilyen feladattal ruházza fel, valamint e feladat egyetemes és kötelező jellegű legyen), amelyek az EK-Szerződés értelmében vett minden ÁGÉSZ-re jellemzőek, és bizonyítsa, hogy e feltételek az adott esetben teljesülnek. Ha a tagállam nem bizonyítja e feltételek teljesülését, ez olyan nyilvánvaló mérlegelési hibának minősülhet, amelyet a Bizottság köteles szankcionálni. Továbbá a tagállamnak utalnia kell arra, miért véli úgy, hogy a szóban forgó szolgáltatás sajátos jellegénél fogva érdemes az ÁGÉSZ-minőségre. Ilyen indokolás nélkül ugyanis a közösségi intézmények részéről még az adott esetben másodlagos jellegű ellenőrzés sem lehetséges. Az Elsőfokú Bíróság másfelől hangsúlyozza, hogy valamely ÁGÉSZ-feladat elismerése nem felételezi szükségképpen, hogy az e feladattal megbízott piaci szereplőnek kizárólagos vagy különleges jogot biztosítsanak annak teljesítésére, valamint az ilyen feladat meghatározása az ugyanazon a piacon aktív piaci szereplők közül többek vagy akár ezek összessége számára előírt kötelezettségből is állhat. Ezzel szemben az ÁGÉSZ-feladat fennállását meghatározó elengedhetetlen feltételeknek minősülnek az e feladat kötelező, valamint egyetemes jellege: jóllehet az első magában foglalja, hogy a szolgáltatásnyújtó köteles állandó feltételekkel szerződést kötni, anélkül hogy visszautasíthatná a másik szerződő felet, a második nem jelenti azt, hogy a szóban forgó szolgáltatást mindenképpen az adott tagállam teljes lakosságának nyújtani kell, feltéve, hogy azt egységes és nem hátrányosan megkülönböztető díjakkal, valamint hasonló minőségi feltételekkel kínálják minden ügyfél számára. Az Elsőfokú Bíróság e szempontok jelen esetben történő alkalmazásával úgy ítélte meg, hogy a RES megfelel az első Altmark-feltételnek.

Ami a második Altmark-feltételt illeti – mely szerint az ÁGÉSZ-feladat gyakorlásáért járó ellentételezés számítási alapjául szolgáló szempontoknak előzetesen megállapítottaknak, objektíveknek és átláthatóknak kell lenniük – az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy jelen esetben ez a feltétel is teljesül. Önmagában ugyanis az, hogy az ír hatóságok esetlegesen diszkrecionális jogkörrel rendelkeznek a RES-kifizetések kiszámítására, nem összeegyeztethetetlen az objektív és átlátható paraméterek fennállásával. Másfelől önmagában az elvégzendő számításokat szabályozó gazdasági és matematikai képletek bonyolultsága nem érinti a releváns szempontok pontos és egyértelműen meghatározott jellegét.

A harmadik Altmark-feltétel – mely szerint a kompenzációnak szükségesnek és arányosnak kell lennie az ÁGÉSZ-feladat teljesítésével összefüggésben felmerült költségekhez képest – vizsgálata keretében az Elsőfokú Bíróság megjegyezte, hogy a RES-kifizetések nem egy bizonyos MEB-szolgáltatásnyújtással összefüggő esetleges költségek vagy többletköltségek ellentételezésére irányulnak, hanem kizárólag a valamely MEB-biztosító kockázati profiljának az átlagos piaci kockázati profilhoz viszonyított negatív eltéréséből eredőnek tartott többletterhek ellentételezésére. Ez azonban nem jelenti a szóban forgó feltétel megsértését. Ugyanis, mivel a jelen ügy tárgyát képező ellentételezési rendszer radikálisan különbözik többek között attól, amelyet az Altmark-ítélet vizsgált,

nem felelhet meg szigorúan a harmadik Altmark-feltételnek, amely megköveteli a valamely ÁGÉSZ-kötelezettség teljesítésével felmerült költségek meghatározhatóságát. A többletköltségeknek valamely MEB-biztosító tényleges kockázati profilja és egy átlagos piaci kockázati profil közötti összehasonlítás segítségével történő számszerűsítése azonban – tekintettel a RES alá tartozó összes MEB-biztosító által megtérített összegekre – megfelel az említett feltétel céljának és szellemének, mivel az ellentételezés kiszámítása konkrét, objektív, egyértelműen meghatározható és ellenőrizhető elemeken alapszik.

A negyedik Altmark-feltétel kapcsán – mely szerint az ÁGÉSZ-feladat teljesítése érdekében viselt költségeknek egy hatékony vállalkozás költségeinek kell megfelelniük – az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Bizottság jogszerűen tekinthette úgy, hogy jelen esetben a RES-kifizetések lehetséges kedvezményezettjei és valamely hatékony piaci szereplő közötti összehasonlítás nem volt szükséges. Figyelembe kell venni azt a tényt, hogy az említett feltétel a következő két sajátosság miatt nem alkalmazható szigorúan a RES-rendszerre: a RES által jelentett ellentételezési rendszernek a MEB-biztosítók bevételeihez és nyereségéhez viszonyított semlegessége, valamint az említett biztosítók negatív kockázati profiljával összefüggő többletköltségek sajátossága.²⁰

Az Elsőfokú Bíróságnak 2008-ban egyéb ítéletek kapcsán is alkalma volt arra, hogy kiegészítse az ÁGÉSZ teljesítéséhez kapcsolódó ellentételezések elemzési mintáját.

Az Elsőfokú Bíróság a T-266/02. sz., *Deutsche Post kontra Bizottság* ügyben 2008. július 1-jén hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) először is hangsúlyozta, hogy amikor az Altmark-feltételek mellett nyújtottak állami forrásokat az ÁGÉSZ nyújtásából eredő többletköltségek ellentételezésére, a Bizottság – anélkül, hogy teljesen megfosztaná hatékony érvényesülésétől az EK 86. cikk (2) bekezdését – nem minősítheti a nyújtott állami forrásokat állami támogatásnak, ha azok teljes összege nem éri el az említett ÁGÉSZ-feladat ellátásából eredő többletköltségeket. Ezért, ha a Bizottság elmulasztja megvizsgálni, hogy az ellentételezések összege meghaladja-e az ÁGÉSZ-hez kapcsolódó többletköltségeket, nem bizonyítja a jogilag megkövetelt módon, hogy ez az ellentételezés az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett előnyt biztosít, ennek következtében pedig állami támogatást képezhet. Másfelől, ha a Bizottság ezzel kapcsolatban nem végzett semmilyen vizsgálatot és semmilyen értékelést, nem a közösségi bíróság feladata, hogy a Bizottság helyett elvégezze azt a vizsgálatot, amelyet az soha nem folytatott le, és azokra a következtetésekre jusson, amelyekre a Bizottság a vizsgálat eredményeként jutott volna.

Az Elsőfokú Bíróság a fent hivatkozott *SIC kontra Bizottság* ügyben úgy ítélte meg, hogy a Portugál Köztársaság nem volt köteles a műsorszolgáltatásra irányuló ÁGÉSZ-nek az RTP részére történő odaítélése előtt versenyeztetési eljárást lefolytatni. A közcélú műsorszolgáltatás sajátos helyzetével, különösen pedig e műsorszolgáltatásnak az egyes társadalmak demokratikus, társadalmi és kulturális igényeihez való kapcsolódásával ugyanis magyarázható és igazolható, hogy a tagállam a műsorszolgáltatásra irányuló ÁGÉSZ odaítélése érdekében nem köteles versenyeztetési eljárást lefolytatni, legalábbis

²⁰ Az Elsőfokú Bíróság a fent hivatkozott *Hotel Cipriani és társai kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletében megerősítette, hogy a Bizottság által az Altmark-ítéletet megelőzően hozott határozatok esetében azt kell vizsgálni, hogy a határozatban alkalmazott átfogó megközelítés összeegyeztethető-e az Altmark-feltételek lényegével.

abban az esetben, ha akként határoz, hogy e közszolgáltatást – mint a jelen esetben – állami vállalat útján maga biztosítja.

Az Elsőfokú Bíróság hangsúlyozta, hogy a tagállamok hatáskörébe tartozik, hogy a műsorszórásra irányuló ÁGÉSZ-t oly módon határozzák meg, hogy az magában foglalja a programok széles skálájának sugárzását, megengedve az ilyen ÁGÉSZ-szel megbízott gazdasági szereplőnek, hogy kereskedelmi jellegű tevékenységeket is folytasson, mint például a reklámidő értékesítése. Ha ez nem így lenne, a műsorszórásra irányuló ÁGÉSZ-nek még a meghatározását is a finanszírozásának módjától tennék függővé, miközben az ÁGÉSZ-t elméletileg azon általános érdekre tekintettel kell meghatározni, amelynek e szolgáltatás meg kíván felelni, nem pedig azon eszközökre tekintettel, amelyek e szolgáltatás nyújtását biztosítani fogják.

A közszolgáltatás ellátására irányuló megbízás RTP általi tiszteletben tartásának ellenőrzésével kapcsolatban az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy kizárólag a tagállam ellenőrizhette, hogy a közcélú műsorszolgáltató tiszteletben tartotta-e a megbízásában előírt minőségi követelményeket. A Bizottságnak egy független ellenőrzési mechanizmus országos szintű fennállásának megállapítására kellett szorítkoznia, ami jelen esetben is történt. A közszolgáltatásokkal összefüggésben felmerült költségek finanszírozásának arányosságát illetően az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a Bizottság megsértette a vizsgálati kötelezettségét azáltal, hogy nem hívta fel a Portugál Köztársaságot az RTP-re vonatkozó egyes ellenőrzési jelentések közlésére. A Bizottság ugyanis nem mellőzheti az olyan információk közlésére irányuló felhívást, amelyekkel kapcsolatban úgy tűnik, hogy megerősíthetik vagy cáfolhatják azokat az egyéb információkat, amelyek a szóban forgó intézkedés vizsgálata szempontjából jelentőséggel bírnak, viszont amelyek hitelessége nem tekinthető kellőképpen megalapozottnak.

Az Elsőfokú Bíróság a fent hivatkozott *TV 2/Danmark és társai kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletében ezenkívül megállapította, hogy a műsorszolgáltatásra irányuló ÁGÉSZ-nek nem kell szükségképpen a nem jövedelmező adások sugárzására korlátozódnia. Azon állítással kapcsolatban, mely szerint a (TV 2) ÁGÉSZ nyújtásával megbízott TV 2 vállalkozás elkerülhetetlenül kénytelen a kereskedelmi tevékenységét a közszolgálat állami finanszírozásából támogatni, az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy ez legfeljebb arra a kockázatra utal, amelyet a tagállamoknak kell megelőzniük, és a Bizottságnak kell adott esetben szankcionálnia. Másfelől a dán hatóságok által a műsor-összeállítás konkrét meghatározása során a TV 2 számára biztosított szabadsággal kapcsolatban az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy egyáltalán nem szokatlan, hogy valamely közszolgálati műsorszolgáltató a műsorok megválasztásakor – bizonyos minőségi követelmények tiszteletben tartása mellett – szerkesztői függetlenséget élvezzen a politikai hatalommal szemben.

f) A rendkívüli események által okozott károk helyreállítására nyújtott támogatások

Az EK 87. cikk (2) bekezdésének b) pontja szerint a közös piaccal összeegyeztethetőnek kell nyilvánítani a rendkívüli események által okozott károk helyreállítására nyújtott támogatásokat.

A 2001. szeptember 11-i terrorcselekményeket követően a Bizottság 2001. október 10-én közleményt²¹ fogadott el, amelyben úgy értékelte, hogy a fenti rendelkezés lehetővé tette többek között a 2001. szeptember 11-e és 14-e közötti amerikai légtérzár által okozott többletköltségek ellentételezését. Az Elsőfokú Bíróság a T-268/06. sz., *Olympiaki Aeroporia Ypiresies kontra Bizottság* ügyben 2008. június 25-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) részben megsemmisítette a Bizottság azon határozatát, amely a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánította a Görög Köztársaság által nyújtott támogatásoknak azt a részét, amely az említett közleményben megjelölt időszakon kívülre tervezett menetrend szerinti járatok törléséből eredő veszteségek ellentételezésére szolgált. Az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy jöllehet az EK 87. cikk (2) bekezdésének b) pontja kizárólag azoknak a gazdasági hátrányoknak a megtérítését teszi lehetővé, amelyeket közvetlenül a rendkívüli események okoztak, a közvetlen összefüggés akkor is megállapítható, ha a kár – mint jelen esetben – nem sokkal az említett időszakot követően következett be.

3. Eljárási szabályok

A 2008. év ítélkezési gyakorlata végül lehetővé tette azon kötelezettségek tisztázását, amelyeket a Bizottság abban az esetben köteles betartani, ha az Elsőfokú Bíróság által megsemmisített valamely határozat tárgyát képező állami támogatásra vonatkozóan második alkalommal hoz határozatot. Az Elsőfokú Bíróság a fent hivatkozott *Alitalia kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben megállapította, hogy a Bizottság ilyen esetben nem köteles előlről kezdeni a hivatalos vizsgálati eljárást, mivel az Elsőfokú Bíróság által szankcionált jogellenesség nem hat vissza az eljárás megindításának időpontjára. Ezenkívül a Bizottság nem volt köteles arra, hogy az érdekelt harmadik személyek részére – akiknek az észrevételeik megtételéhez való jogát az első határozat keretében már biztosította a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozatról szóló közleménynek a Hivatalos Lapban történő közzététele – a második határozat meghozatala keretében ismételten felajánlja ugyanezt a lehetőséget.

Közösségi védjegy

2008-ban az Elsőfokú Bíróságon az elbírált ügyek között a 40/94/EK rendelet²² alkalmazásával kapcsolatos határozatok száma a továbbiakban is jelentős (171) volt, annak ellenére, hogy a 2007-ben tapasztaltakhoz képest százalékos arányuk kevésbé volt magas.

²¹ COM(2001) 574 végleges.

²² A közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendelet (HL 1994. L 11., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 17. fejezet, 1. kötet, 146. o.).

1. A lajstromozás feltétlen kizáró okai

A T-270/06. sz., *Lego Juris kontra OHIM – Mega Brands (Lego kocka)* ügyben 2008. november 12-én törlési eljárás nyomán hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) az Elsőfokú Bíróság először vizsgálta a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában foglalt feltétlen kizáró ok hatályát, amely szerint nem részesülhetnek védjegyoaltalomban azon megjelölések, amelyek kizárólag olyan formából állnak, amelyek a célzott műszaki hatás eléréséhez szükségesek. Az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy az említett rendelkezéssel ellentétes bármely olyan forma lajstromozása, amely alapvető jellemzőit tekintve kizárólag a terméknek az adott műszaki hatás elérését műszakilag előidéző és ahhoz elégséges formájából áll, még akkor is, ha ugyanezen hatás egyéb, azonos vagy eltérő műszaki elvet alkalmazó formák révén is elérhető. E jellemzőket objektív módon, az érintett forma grafikai ábrázolásából és a védjegybejelentéssel együtt benyújtott esetleges leírásokból kiindulva és nem a célközönség észlelése alapján kell meghatározni.

A T-405/05. sz., *Powerserv Personalservice kontra OHIM – Manpower (MANPOWER)* ügyben 2008. október 15-én, ugyancsak törlési eljárás nyomán hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) az Elsőfokú Bíróság pontosította, hogy mely az a földrajzi terület, amelyen az érintett közönség a „manpower” angol szóból álló megjelölést leíró jellegűnek észlelheti. Ebben a vonatkozásban úgy ítélte meg, hogy fennállhat ez az eset nem angol nyelvű tagállamokban is, feltéve, ha egyrészt az angol „manpower” szó bekerült a szóban forgó ország nyelvébe, és használható az e nyelv „munkaerőt” jelentő kifejezésének helyettesítéseként, vagy másrészt abban az összefüggésben, ahová a MANPOWER védjeggyel megjelölt áruk és szolgáltatások tartoznak, az angolt használják, még ha csak a nemzeti nyelv alternatívájaként is, az érintett közönség tagjainak a megszólítására. Ezen feltételek alkalmazásával, az Elsőfokú Bíróság arra a megállapításra jutott, hogy a fellebbezési tanács helyesen vélte úgy, hogy a szóban forgó kifejezés Németországban és Ausztriában leíró jellegű, míg tévesen ítélte meg úgy, hogy ez Hollandiára, Svédországra és Dániára is érvényes. Az érintett közönség nyelvtudásának szerepére vonatkozó további fejlemények találhatóak meg a T-435/07. sz., *New Look kontra OHIM (NEW LOOK)* ügyben 2008. november 26-án hozott ítéletben (az EBHT-ban nem tették közzé), amelyben az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a skandináv országokban, Hollandiában és Finnországban a nagyközönség részéről az angol nyelv alapjainak megértése közismert tény, aminek következtében a fellebbezési tanács helyesen vélte úgy, hogy az angol köznyelvben jelen lévő, banális értelmű és nyelvészetiileg egyszerű NEW LOOK megjelölés ezen országokban megkülönböztetésre nem alkalmas.

E jogterület ez évi ítélkezési gyakorlatának egy másik fontos hozadéka a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének h) pontjában a Párizsi Uniós Egyezmény²³ 6ter cikkében található feltétlen kizáró okokra való utalás hatályára vonatkozik. A T-215/06. sz., *American Clothing Associates kontra OHIM (juharlevél ábrázolása)* ügyben 2008. február 28-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett), amelynek alapja egy olyan társaság által benyújtott kereset, amely társaság – egy juharlevél ábrázolását magában

²³ Az ipari tulajdon oltalmára létesült 1883. március 20-i, felülvizsgált és módosított Párizsi Uniós Egyezmény (*Recueil des Traités des Nations Unies*, 828. kötet, 11847. sz., 108. o.).

foglaló – védjegybejelentését a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) (a továbbiakban: OHIM) elutasította azon az alapon, hogy az szerepel Kanada zászlaján, az Elsőfokú Bíróság úgy határozott, hogy azon okból kifolyólag, hogy az Egyezmény különbséget tesz a „gyári és kereskedelmi védjegyek” és a „szolgáltatási védjegyek” között, a 6ter cikkének a) pontja, amely előírja, hogy többek között meg kell tagadni zászlók és egyéb állami jelvények lajstromozását, a szolgáltatási védjegyekre nem vonatkozik. Ha ugyanis a közösségi jogalkotónak az lett volna a szándéka, hogy kiterjessze e tilalmat a szolgáltatási védjegyekre is, nemcsak egyszerűen a Párizsi Unió Egyezmény 6ter cikkére hivatkozott volna, hanem a 40/94 rendelet 7. cikkének a szövegében is megemlítené volna e tilalmat. Ezenfelül, az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy ellentétben azzal, ami valamely összetett védjegy megkülönböztető képességének értékelésére irányadó, a Párizsi Unió Egyezmény 6ter cikkének alkalmazása során az említett védjegy minden elemét figyelembe kell venni, és függetlenül az érintett védjegy által keltett összbenyomástól, lajstromozásának kizárásához elegendő, hogy azok közül akár egy elem állami jelvény vagy annak utánzata legyen. Végül, a Párizsi Unió Egyezmény 6ter cikke (1) bekezdése a) pontjának alkalmazása nem függ attól, hogy az érintett közönséget a bejelentett védjeggyel jelölt áruk eredetét illetően, vagy az e védjegy jogosultja és azon állam, amelynek a jelvényét az említett védjegy ábrázolja, közötti kapcsolat fennállását illetően megkérdőjelezhetik.

A T-302/06. sz., *Hartmann kontra OHIM (E)* ügyben 2008. július 9-én hozott ítéletben (az EBHT-ban nem tették közzé) az Elsőfokú Bíróság az ítélezési gyakorlat vonatkozásában fontos pontosítást tett, amelynek értelmében az OHIM alapozhatja az értékelését olyan tényekre, amelyek a tömegfogyasztási cikkek forgalmazása során szerzett általános gyakorlati tapasztalatokból következnek anélkül, hogy kötelese lenne az ilyen tapasztalatokra vonatkozó példák bemutatására. Az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy mivel a bejelentett védjeggyel érintett áruk úgy kerültek az OHIM fórumai által meghatározásra, hogy azok nem tömegfogyasztási cikkek, hanem azokat szakmai közönség részére szánják, nem szükséges, hogy ezen fórumok értékelésüket olyan konkrét tényekre alapozzák, amelyeket feltételezhetően mindenki ismer.

Egy sor ítélet lehetőséget biztosított az Elsőfokú Bíróságnak arra, hogy pontosítsa azt a kapcsolatot, amelynek a védjegy és az áruk, illetve szolgáltatások között kell fennállnia, annak érdekében, hogy a védjegy leíró jellegűnek minősüljön; ezzel kapcsolatos többek között a T-181/07. sz., *Eurocopter kontra OHIM (STEADYCONTROL)* ügyben 2008. április 2-án hozott ítélet (az EBHT-ban nem tették közzé), a T-248/05. sz., *HUP Usługi Polska kontra OHIM – Manpower (I.T.@MANPOWER)* ügyben 2008. szeptember 24-én hozott ítélet (az EBHT-ban nem tették közzé, fellebbezett), a T-230/06. sz., *REWE-Zentral kontra OHIM (Port Louis)* ügyben 2008. október 15-én hozott ítélet (az EBHT-ban nem tették közzé), a T-325/07. sz., *CFCMCEE kontra OHIM (SURFCARD)* ügyben 2008. november 25-én hozott ítélet (az EBHT-ban nem tették közzé) és a T-67/07. sz., *Ford Motor kontra OHIM (FUN)* ügyben 2008. december 2-án hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé). Különösen ez utóbbi ítéletben az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy egyrészt a „fun” szó jelentése, másrészt a „motoros szárazföldi járművek, valamint részeik és alkatrészeik” közötti kapcsolat nem kellően közvetlen és konkrét ahhoz, hogy a bejelentett védjegy lajstromozása megtagadható legyen, ellentétben azzal az állásponttal, amelyre a fellebbezési tanács helyezkedett.

Végül az Elsőfokú Bíróság a T-341/06. sz., *Compagnie générale de diététique kontra OHIM (GARUM)* ügyben 2008. március 12-én hozott ítéletében (az EBHT-ban nem tették közzé) úgy határozott, hogy valamely megjelölés megkülönböztető képessége vizsgálatának meghatározott és valóságos piaci tapasztalatra kell utalnia, vagy legalábbis olyan tapasztalatra, amely nagyon valószínű, és időben kellően közeli. Ellenben feltételezett, sőt hipotetikus fejlődés, amelynek semmilyen kapcsolata nincs a konkrét és ellenőrizhető tényállási elemekkel, főszabály szerint nem elegendő.

2. A lajstromozás viszonylagos kizáró okai

A Budějovický Budvar, cseh társaság és az Anheuser-Busch, amerikai társaság közötti jogvitában, úgy, mint 2007-ben, csak jelen esetben a T-225/06. sz., T-255/06. sz., T-257/06. sz. és T-309/06. sz., *Budějovický Budvar kontra OHIM – Anheuser-Busch (BUD)* egyesített ügyekben 2008. december 16-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a 40/94 rendelet 8. cikkének (4) bekezdését értelmezte az Elsőfokú Bíróság, amely lehetővé teszi felszólalás benyújtását valamely közösségi védjegy lajstromozásával szemben, hivatkozással egy korábbi, védjegytől eltérő megjelölésre. Először is az Elsőfokú Bíróság rámutatott, hogy az OHIM-nak tekintetbe kell vennie a tagállamokban oltalom alatt álló korábbi jogokat, anélkül hogy megkérdőjelezhetné ezen jogok minőségét. Így amennyiben mind az Ausztriában, mind a Franciaországban a „bud” eredetmegjelölés részére biztosított oltalom érvényes ezen államok nemzeti joga alapján, ezen oltalom hatályát az OHIM-nak tiszteletben kell tartania. Az Elsőfokú Bíróság továbbá megállapította, hogy az OHIM ahelyett, hogy analógia útján a 40/94 rendelet 43. cikkét alkalmazta volna, és felszólította volna a Budějovický Budvart arra, hogy a „bud” elnevezések „tényleges” használatát bizonyítsa, ellenőriznie kellett volna, hogy a szóban forgó megjelölések használata kereskedelmi tevékenység keretében és nem magáncélú használat során történik-e, és mindezt az e használattal érintett területre való tekintet nélkül. Az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a cseh társaságnak sikerült azt bizonyítania, hogy a szóban forgó elnevezéseket kereskedelmi forgalomban használják. Ezenfelül az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy az OHIM tévedett, amikor nem vette figyelembe az összes releváns ténybeli és jogi elemet annak meghatározása céljából, hogy az érintett tagállamok joga lehetővé teszi-e a Budějovický Budvarnak a későbbi védjegy használata megtiltását.

E jogágban a 2008. év ítélkezési gyakorlatához jelentős mértékben járult hozzá az összetéveszthetőség értékelésénél a korábbi és a bejelentett védjegy által ellátott áruk és/vagy szolgáltatások hasonlóságának kérdése. A T-175/06. sz., *Coca-Cola kontra OHIM – San Polo (MEZZOPANE)* ügyben 2008. június 18-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) az Elsőfokú Bíróság először is azt állapította meg, hogy a bor és a sör között csak csekély hasonlóság áll fenn. Annak ellenére, hogy a bor és a sör bizonyos mértékig ugyanazon igényeket elégítheti ki, vagyis ételekhez és aperitifként fogyasztott élvezeti italok, az érintett közönség eltérő italoknak érzékeli azokat. Egyebekben nem áll rendelkezésre olyan bizonyíték, amelyből arra lehetne következtetni, hogy ezen áruk egyikének vásárlása maga után vonná a másik áru vásárlását, azaz hogy a két áru kiegészítő jellegű lenne. Ezzel ellentétben, figyelemmel az árak közötti különbségekre, a bor és a sör bizonyos fokig egymásnak versenytársai.

A T-161/07. sz., *Group Lottuss kontra OHIM – Ugly (COYOTE UGLY)* ügyben 2008. november 4-én hozott ítéletben (az EBHT-ban nem tették közzé) az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy egyrészt a „sörök”, másrészt a „koktélbár-szolgáltatások”, illetve a „szórakozóhely, diszkó, éjszakaiklub-szolgáltatások” nagymértékben kiegészítő jellegűek. Ugyanis a söröket szomjoltás vagy élvezet céljából fogyasztják, míg a fenti szolgáltatások olyan tevékenységet foglalnak magukban, amely alkoholtartalmú italok elkészítéséből és felszolgálásából áll olyan helyen, ahová a közönség szórakozni jár. Az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy az OHIM helyesen állapította meg, miszerint a fenti áruk és szolgáltatások között csekély mértékű hasonlóság áll fenn. Más a helyzet a sörök és a „kulturális tevékenységek” közötti hasonlóság esetén, mivel ez utóbbiak a fenti szolgáltatásokhoz képest a sör vonatkozásában kisebb mértékű kiegészítő jellegűt mutatnak.

Az áruk és szolgáltatások közötti kiegészítő jelleg további két ítélet tárgya volt, amelyeket törlési eljárások keretében hoztak meg. A T-116/06. sz., *Oakley kontra OHIM – Venticinque (O STORE)* ügyben 2008. szeptember 24-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) az Elsőfokú Bíróság arra a megállapításra jutott, hogy a ruházati cikkekkel kapcsolatos kiskereskedelmi szolgáltatások és ugyanezen cikkek között szoros kapcsolat áll fenn, amennyiben a fenti áruk ezen szolgáltatások nyújtásánál fontosak, sőt elengedhetetlenek. Ugyanis ez utóbbi szolgáltatásokat az említett áruk értékesítése során nyújtják, és a kiskereskedelem magában foglal minden olyan, a szolgáltató által kifejtett tevékenységet, amelyet a szolgáltató az ezen ügylet megkötésére való ösztönzés céljából végez. Ezzel szemben e kapcsolat nem áll fenn a kiegészítők értékesítésével összefüggő szolgáltatásokat jelölő védjegy és a ruházati cikkek és bőrárakat jelölő védjegy között.

A T-242/07. sz., *Weiler kontra OHIM – IQNet Association – The International Certification Network (Q2WEB)* ügyben 2008. november 12-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé), hogy alátámaszta azon megállapítását, miszerint a Q2WEB által érintett árukat és szolgáltatásokat együttesen vagy egymást követően lehet használni és/vagy nyújtani annak érdekében, hogy a fogyasztók részére a QWEB Certified Site védjeggyel ellátott szolgáltatásokat biztosítani lehessen, az Elsőfokú Bíróság megjegyezte, hogy a hírközlési szolgáltatások – különösen az interneten keresztüli hírközlési szolgáltatások, mint amelyek a QWEB Certified Site védjeggyel érintettek – nyújtói általában ügyfelek részére egy szoftvert biztosítanak, illetve ezen szoftver vonatkozásában karbantartási és szoftverfrissítési szolgáltatást is nyújtanak, amely elvben a nyújtott hírközlési szolgáltatások igénybevétele tekintetében fontos, és e szoftverek és szolgáltatások részei a Q2WEB által érintett áruknak és szolgáltatásoknak.

A tárgyévi ítélkezési gyakorlat továbbá az ütköző megjelölések közötti fogalmi összehasonlításra vonatkozó újdonságokat tartalmaz az *inter partes* eljárások keretében. Az EL TIEMPO és TELETIEMPO szómegjelölések hasonlóságának kérdésében az Elsőfokú Bíróság a T-233/06. sz., *Casa Editorial el Tiempo kontra OHIM – Instituto Nacional de Meteorología (EL TIEMPO)* ügyben 2008. április 22-én hozott ítéletében (az EBHT-ban nem tették közzé) úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó áruk és szolgáltatások leírásának szövegezésében semmi sem enged arra következtetni, hogy a „tiempo” szót szükségszerűen a bejelentett védjegy esetében időrendi jelentésében, míg a korábbi védjegyek esetén időjárási jelentésében értelmeznék.

Másfelől, a T-212/07. sz., *Harman International Industries kontra OHIM – Becker (Barbara Becker)* ügyben 2008. december 2-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) az Elsőfokú Bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy ha valamely szóvédjegyet alkotó két elem egyike azonos valamely korábbi védjegyet alkotó egyetlen elemmel, az összetévesztés veszélye fennállásának megállapítása nincs ahhoz a feltételhez kötve, hogy az összetett védjegy által keltett összbenyomásban az ütköző védjegyek közös eleme legyen a domináns elem. Ugyanis ha egy ilyen feltétel lenne előírva, a korábbi védjegy jogosultját megfosztanák a védjegye által biztosított kizárólagos jogától akkor is, ha a közös elem az összetett megjelölésen belül megőrizné önálló megkülönböztető pozícióját.

Végül az Elsőfokú Bíróság pontosította, hogy az átlagos fogyasztó figyelmének szintje hogyan alakul, amikor a fogyasztó olcsó berendezési tárgyakat vesz. Tekintettel arra, hogy ezen fogyasztó, aki annak érdekében, hogy az egyes berendezési tárgyak harmonizáljanak a már rendelkezésre állókkal, funkcionális és esztétikai megfontolások alapján jár el, az Elsőfokú Bíróság a T-112/05. sz., *Inter-KEA kontra OHIM – Waibel (idea)* ügyben 2008. január 16-án hozott ítéletében kimondta, hogy ugyan a szigorú értelemben vett vásárlás gyorsan megvalósítható egyes berendezési tárgyak esetében, a vásárlást megelőző összehasonlítási és gondolkodási szakasz értelemszerűen megköveteli a magas figyelmi szintet.

3. Formai és eljárási kérdések

a) A korábbi védjegy tényleges használatának bizonyítása

A T-325/06. sz., *Boston Scientific kontra OHIM – Terumo (CAPIO)* ügyben 2008. szeptember 10-én hozott ítéletében (az EBHT-ban nem tették közzé) az Elsőfokú Bíróság aszerint döntött, hogy a korábbi védjeggyel ellátott árukra vonatkozó, az OHIM részére a védjegyjogosult által benyújtott értékesítési listában található számok bizonyító ereje a 40/94 rendelet 76. cikkének (1) bekezdése és a 2868/95/EK rendelet²⁴ 22. szabálya szerinti közjegyzői okiraton vagy nyilatkozaton kívül más módon is megállapítható. Az a tény, hogy az értékesítésnek megfelelő számlák egyes elemei szerepelnek a fenti listában, annak koherenciáját és valós mivoltát bizonyítják. Egyebekben, egy számla kiállítása bizonyítja a korábbi védjegynek a közönség körében és kifelé történő használatát, nem csak a jogosult társaság belső köreiben vagy az általa birtokolt, illetve ellenőrzött forgalmazási hálózatban való használatát.

A T-100/06. sz., *Rajani kontra OHIM – Artoz-Papier (ATOZ)* ügyben 2008. november 26-án hozott ítéletében (az EBHT-ban nem tették közzé) az Elsőfokú Bíróság azt vizsgálta, hogy miként történik a kezdőnap megállapítása annak az ötéves időszaknak a kiszámításánál, amely alatt a korábbi védjegy a tényleges használat bizonyításának nem vethető alá, ha a védjegy a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) előtt nemzetközi védjegybejelentés tárgya, amelyet egy bizonyos időpontban nyújtottak be, azonban az oltalmat valamely tagállamban egy későbbi időponttól kezdve számították. Miután megállapította, hogy a kérdés az érintett nemzeti jog hatálya alá tartozik, az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg,

²⁴ A közösségi védjegyről szóló 40/94/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló, 1995. december 13-i 2868/95/EK bizottsági rendelet (HL 1995. L 303., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 189. o.).

hogy amennyiben ezen jog alkalmazásában az oltalom ideiglenesen megtagadásra kerül, azonban ezt követően megadásra kerül egy lajstromozott nemzetközi védjegy esetén, akkor úgy kell tekinteni, hogy a lajstromozás az oltalom megadásáról szóló értesítésnek a WIPO általi kézhezvétele időpontjában történt.

b) Funkcionális folyamatosság

Az Elsőfokú Bíróság az *OHIM kontra Kaul* ügyben²⁵ 2007. március 13-án hozott ítéletében lefektetett alapelveket alkalmazta, amikor a T-420/03. sz., *El Corte Inglés kontra OHIM – Abril Sánchez és Ricote Saugar (BOOMERANGTV)* ügyben 2008. június 17-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) kimondta, hogy a fellebbezési tanácsnak nem kell tekintetbe vennie az első ízben előtte benyújtott bizonyítékokat, azonban meg kell vizsgálni, hogy e bizonyítékok tekintetbevételének megtagadásával a fellebbezési tanács nem sértette-e meg a 40/94 rendelet 74. cikkének (2) bekezdését, úgy véelve, hogy e tekintetben nem rendelkezik mérlegelési jogkörrel. Az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó tények és bizonyítékok jellege csupán egyike azon elemeknek, amelyeket az OHIM a ráruházott mérlegelési jogkör gyakorlásának keretén belül figyelembe vehet. Mivel a fellebbezési tanács határozatát arra alapította, hogy a felperes számára biztosított volt a szóban forgó valamennyi dokumentum benyújtásának lehetősége a felszólalási osztály előtt, hallgatólagosan úgy vélte, hogy a szóban forgó dokumentumok benyújtásának körülményei akadályozzák e dokumentumok tekintetbevételét. Így a fellebbezési tanács nem alapvetésként tekintette úgy, hogy a felperes által első ízben előtte benyújtott dokumentumok elfogadhatatlanok, hanem a határozatát e tekintetben indokolta.

c) Eljáráshoz fűződő érdek és törlési eljárás

A T-160/07. sz., *Lancôme kontra OHIM – CMS Hasche Sigle (COLOR EDITION)* ügyben 2008. július 8-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett), az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a 40/94 rendelet 55. cikke (1) bekezdésének rendszeréből az következik, hogy a jogalkotó lehetővé kívánta tenni minden olyan természetes és jogi személy vagy csoport számára, amely perelhet és perelhető, hogy feltétlen törlési ok alapján törlési kérelmet nyújtson be, anélkül hogy bizonyítani kellene az eljáráshoz fűződő érdeket, míg a viszonylagos kizáró okon alapuló törlési kérelmek esetében kifejezetten korlátozta a törlést kérelmezők körét, amely a korábbi védjegyek vagy jogok jogosultjaiból, valamint a védjegy használatára a védjegyjogosult által feljogosított személyekből áll.

²⁵ C-29/05. P. sz. ügy, (EBHT 2007., I-2213. o.).

d) A fellebbezési tanácsok kötelezettségei

Az indokolási kötelezettségre vonatkozó állandó ítélkezési gyakorlatra²⁶ hivatkozással az Elsőfokú Bíróság a T-304/06. sz., *Reber kontra OHIM Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli (Mozart)* ügyben 2008. július 9-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) megerősítette, hogy a fellebbezési tanács főszabály szerint nem köteles határozatában minden egyes, a saját fórumai vagy a nemzeti hatóságok és bíróságok által hasonló ügyekben hozott határozatok fennállására alapított évrre egyedi választ adni, ha az általa egy konkrét ügyben hozott határozat indokolása legalább közvetve, azonban világosan és egyértelműen feltünteti azon okokat, amelyek miatt e határozatok nem relevánsak, vagy értékelése során azokat nem veszi figyelembe.

A fent hivatkozott *COYOTE UGLY* ügyben hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy a fellebbezési tanács – amikor kimutatja egy felszólalási eljárás keretében a szóban forgó áruk és szolgáltatások közötti, akár csak részleges hasonlóságot – jogosult ugyan hivatalból behatárolni a bejelentett védjeggyel ellátott szolgáltatásokat, pontosan megjelölve azokat, amelyek kompatibilisek a korábbi védjeggyel, azt azonban nem köteles megtenni.

A növényfajták oltalma

A 2100/94/EK rendelet²⁷ a közösségi növényfajta-oltalomra vonatkozó rendszert vezetett be, amely lehetővé teszi növényfajta esetében az ipari tulajdonjogi oltalom biztosítását, amely érvényes a Közösség egész területén. Ezen közösségi rendszer végrehajtását és alkalmazását a Közösség egyik decentralizált ügynöksége, a Közösségi Növényfajta-hivatal (a továbbiakban: CPVO) biztosítja, amelynek Angers-ban (Franciaország) van a székhelye, és amely 1995. április 27-én kezdte meg működését. A CPVO-n belül létrehoztak egy fellebbezési tanácsot, amely egyes határozattípusok ellen benyújtott fellebbezések elbírálására rendelkezik hatáskörrel. A 73. cikknek megfelelően a CPVO fellebbezési tanácsainak határozatai ellen a közösségi bírósághoz nyújtható be kereset.

2008-ban az Elsőfokú Bíróság meghozta az első két, a CPVO fellebbezési tanácsainak határozataival kapcsolatos ítéletét. Miután a T-95/06. sz., *Federación de Cooperativas Agrarias de la Comunidad Valenciana kontra CPVO – Nador Cott Protection (Nadorcott)* ügyben 2008. január 31-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a kereset elfogadhatóságáról határozott, az Elsőfokú Bíróság a T-187/06. sz., *Schräder kontra CPVO (SUMCOL 01)* ügyben 2008. november 19-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) meghatározta a bírósági felülvizsgálat terjedelmét, amelyet ezen tárgykörben gyakorol. Ebben a vonatkozásban emlékeztetett arra, hogy amikor a közösségi bíróság olyan közösségi közigazgatási hatóságok határozatai tárgyában dönt, amelyek alapja összetett

²⁶ A Bíróság C-204/00. P., C-205/00. P., C-211/00. P., C-213/00. P., C-217/00. P. és C-219/00. P. sz., *Aalborg Portland és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2004. január 7-én hozott ítélete (EBHT 2004., I-123. o.) és C-3/06. P. sz., *Groupe Danone kontra Bizottság* ügyben 2007. február 8-án hozott ítélete (EBHT 2007., I-1331. o.).

²⁷ A közösségi növényfajta-oltalmi jogokról szóló, 1994. július 27-i 2100/94/EK tanácsi rendelet (HL L 227., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 3. fejezet, 16. kötet, 390. o.).

szakmai megfontolások eredménye, főszabály szerint korlátozott felülvizsgálatot gyakorol, azaz a tények említett hatóság általi elemzését nem helyettesítheti saját értékelésével, mindazonáltal ellenőrzi a hatóság tudományos adatokra vonatkozó értelmezését. Ezen megközelítés átültethető arra az esetre is, amikor a közigazgatási határozat olyan más tudományág területére tartozó összetett értékelések eredménye, mint például a botanika vagy a genetika. Jelen esetben valamely növényfajta megkülönböztethetőségének megítélése, tekintettel a 2100/94 rendelet 7. cikkének (1) bekezdésében foglalt szempontokra, olyan összetett tudományos és szakmai kérdést képez, amely indokolhatja a bírósági felülvizsgálat terjedelmének korlátozását. E szempontok ugyanis annak vizsgálatát követelik meg, hogy a bejelentett fajta egy adott genotípusból vagy genotípusok kombinációjából kifejeződött jellemzőiben egyértelműen eltér-e bármely más fajtától. Ezzel szemben viszont valamely fajta közismertségének értékelése, tekintettel a 2100/94 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésére, nem igényel különösebb szakértelmet vagy szakmai ismereteket, és nem vet fel olyan összetett kérdést, amely indokolhatná a bírósági felülvizsgálat terjedelmének korlátozását. Ugyanis e szempontok annak előírására korlátozódnak, hogy ellenőrzésre kerüljön például az, hogy a bejelentett fajta bejelentési kérelmének benyújtásakor valamely másik fajta nem volt-e növényfajta-oltalom tárgya, vagy nem szerepelt-e valamely hivatalos fajtanyilvántartásban.

A dokumentumokhoz való hozzáférés

Az Elsőfokú Bíróság a T-403/05. sz., *MyTravel kontra Bizottság* ügyben 2008. szeptember 9-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a valamely összefonódás közös piaccal való összeegyeztethetőségének vizsgálata keretében keletkezett bizottsági ügyirat egyes dokumentumaihoz, valamint a Bizottság szervezeti egységei által az egyik határozatuknak az Elsőfokú Bíróság általi megsemmisítését követően fogalmazott dokumentumokhoz való, az 1049/2001/EK rendeletben²⁸ biztosított hozzáférési jog terjedelmét pontosította.

Ez az ítélet az Airtours és a First Choice vállalkozások közötti összefonódás összefüggéseibe illeszkedik, amelyet a Bizottság korábban a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított. Miután e határozatot az Elsőfokú Bíróság a T-342/99. sz., *Airtours kontra Bizottság* ügyben 2002. június 6-án hozott ítéletében (EBHT 2002., II-2585. o.) megsemmisítette, a Bizottság a Versenypolitikai Főigazgatóságának és a Jogi Szolgálatának tisztviselőiből álló munkacsoportot állított fel annak megvizsgálása céljából, hogy célszerű-e fellebbezni az Elsőfokú Bíróság ítélete ellen, valamint hogy az ítélet milyen kihatásokkal jár az összefonódások ellenőrzésére vonatkozó eljárásokra, illetve más területekre. A MyTravel, az Airtours jogutódja a dokumentumok két típusához való hozzáférés engedélyezése érdekében fordult a Bizottsághoz, amelyek a következők voltak: egyrészt a munkacsoport által készített jelentés és az e jelentéssel kapcsolatos előkészítő dokumentumok, másrészt pedig az Airtours kontra First Choice ügy iratai közül azok a dokumentumok, amelyeken a jelentés alapult. A Bizottság az említett dokumentumok

²⁸ Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésekről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 145., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.).

legtöbbje tekintetében megtagadta a hozzáférést, mégpedig az 1049/2001 rendeletben szabályozott kivételek közül három kivétel alapján.

Először is a döntéshozatali rend védelmére vonatkozó kivétellel kapcsolatban az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a jelentés a Bizottság tisztán hatósági jellegű, nem pedig jogalkotói feladatai körébe illeszkedik. Márpedig az ahhoz fűződő közérdek, hogy valamely dokumentum hozzáférhetővé váljon az átláthatóság elvének megfelelően, nem ugyanolyan súllyal esik latba a versenyjogra irányadó szabályok alkalmazására irányuló hatósági eljárásban létrejött dokumentumok esetében, mint a jogalkotási eljárásra vonatkozó dokumentumok vonatkozásában. Az Elsőfokú Bíróság – miután hangsúlyozta, hogy a jelentés hozzáférhetővé tétele annak kockázatával járna, hogy a Bizottság tisztviselőinek adott esetben bíráló véleménye napvilágra kerül, és lehetővé válna a jelentés tartalmának, valamint a Bizottság által végül meghozott határozatnak az összehasonlítása – úgy ítélte meg, hogy a Bizottság helyesen járt el, amikor megtagadta az e dokumentumhoz való hozzáférést azon az alapon, hogy annak hozzáférhetővé tétele súlyosan veszélyeztetné a tagjai valamelyikének azon lehetőségét, hogy a saját szervezeti egységeinek őszinte és teljes körű véleményével rendelkezzenek. Másfelől az Elsőfokú Bíróság az Airtours és a First Choice közötti összefonódásra vonatkozó belső dokumentumok tekintetében úgy vélte, hogy a Bizottság jogosan állította, hogy e dokumentumok hozzáférhetővé tétele akadályozná a szervezeti egységeit álláspontjuk kinyilvánításában, és súlyosan veszélyeztetné az összefonódások ellenőrzésére vonatkozó bizottsági döntéshozatali rendet, mivel e dokumentumok a Bizottság szervezeti egységeinek olyan véleményeit tartalmazhatják, amelyek a határozat végleges változatában talán már nem is jelennek meg. Az ilyen hozzáférhetővé tétel öncenzúrára ösztönözne, valamint korlátozná a szervezeti egységek közötti őszinte és teljes körű érintkezést. Ezenkívül e kockázat ésszerűen előre látható, mivel valószínűsíthető, hogy e dokumentumokat arra használhatják fel, hogy befolyásolják a bizottsági szervezeti egységek álláspontját, amelynek pedig külső nyomásgyakorlástól mentesnek és függetlennek kell maradnia.

Másodszor, a bírósági eljárások és jogi vélemények védelmére vonatkozó kivétellel kapcsolatban – amelyről a felperes azt állította, hogy az nem volt alkalmazható az Airtours-határozat előkészítése keretében a Jogi Szolgálat által a Versenypolitikai Főigazgatóság részére adott válaszként megfogalmazott feljegyzésekre – az Elsőfokú Bíróság megjegyezte, hogy az említett feljegyzések hozzáférhetővé tétele azt eredményezheti, hogy a Jogi Szolgálat a jövőben visszafogottnak és óvatosnak mutakozzék annak érdekében, hogy ne veszélyeztesse a Bizottság döntéshozatali képességét azokon a területeken, ahol hatóságként jár el. Az Elsőfokú Bíróság hozzátette, hogy ezeknek az állásfoglalásoknak a hozzáférhetővé tétele olyan kényes helyzetbe sodorhatja a Bizottságot, hogy a Jogi Szolgálatának olyan álláspontot kellene védenie az Elsőfokú Bíróság előtt, amely nem egyezik meg azzal az állásponttal, amelyet a belső eljárásban képviselt. Ez az ellentmondás jelentősen veszélyeztetheti a Jogi Szolgálat véleménynyilvánítási szabadságát és annak lehetőségét, hogy a többi fél jogi képviselőivel azonos helyzetben, eredményesen védhesse meg a közösségi bíróság előtt a Bizottság végleges álláspontját.

Ugyanakkor harmadszor, az ellenőrzések, vizsgálatok és könyvvizsgálatok védelmére vonatkozó kivétellel kapcsolatban az Elsőfokú Bíróság, miután megállapította, hogy a kért dokumentumok egyike vonatkozásában a Bizottság határozata csak olyan bizonytalan

és általános megállapításokat tartalmaz, amelyek alapján nem deríthető ki, hogy az ellenőrzések, vizsgálatok és könyvvizsgálatok milyen alapon lettek volna veszélyeztetve, megsemmisítette az említett határozatot annyiban, amennyiben az megtagadja az e dokumentumhoz való hozzáférést.

Az Elsőfokú Bíróság T-144/05. sz., *Muñiz kontra Bizottság* ügyben 2008. december 18-án hozott ítélete (az EBHT-ban nem tették közzé) szintén a döntéshozatali rend védelmére vonatkozó kivétel alkalmazásának kérdését érinti, mégpedig azon előkészítő dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelem kapcsán, amely dokumentumokat egy munkacsoport nyújtott be a nómenklátúra bizottsághoz, amely az áruk besorolására irányuló, a Bizottság által meghozott intézkedések elfogadásának jogalkotási eljárásában működik közre abban az esetben, ha valamely különleges termék besorolásával összefüggésben nehézségek merülhetnek fel. Az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy jóllehet a döntéshozatali rendnek a külső nyomásgyakorlással szembeni védelme jogszerű indokát képezheti a dokumentumokhoz való hozzáférés korlátozásának, az ilyen nyomásgyakorlás tényleges bekövetkezésének bizonyosnak kell lennie, valamint bizonyítani kell azon kockázat előre látható jellegét, hogy mindez lényegesen befolyásolná a besorolásról szóló határozatot. Ezenkívül, jóllehet figyelembe kell venni a Bizottság azon törekvését, hogy megőrizze a személyzetét és szakértőit megillető szabad véleménynyilvánítási lehetőséget, vizsgálni kell azt is, hogy ezek az aggodalmak objektíve alátámaszthatók-e. Az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy jelen esetben – mivel a Bizottság semmilyen bizonyítékkal nem támasztotta alá az állításait – nem ez volt a helyzet, és megsemmisítette a megtámadott határozatot.

A T-380/04. sz., *Terezakis kontra Bizottság* ügyben 2008. január 30-án hozott ítéletben (az EBHT-ban nem tették közzé) a kereskedelmi érdekek védelmére vonatkozó kivétel képezte a vizsgálat tárgyát. A Bizottság többek között megtagadta a felperessel szemben, hogy hozzáférhessen az Athens International Airport és a Hochtief konzorcium között a Spatában található új athéni repülőtér felépítésére vonatkozóan létrejött szerződéshez, azzal az indokkal, hogy a hozzáférhetővé tétel súlyosan veszélyeztetné a szerződő felek kereskedelmi érdekeit. Az Elsőfokú Bíróság megjegyezte, hogy az ilyen dokumentum a természeténél fogva tartalmazhat mind a szóban forgó társaságokra, mind pedig az e társaságok üzleti kapcsolataira vonatkozó bizalmas információkat, valamint hogy a valamely vállalkozás költségszerkezetére vonatkozó pontos adatok olyan üzleti titoknak minősülnek, amelyeknek a harmadik személyek számára történő hozzáférhetővé tétele károsíthatja e vállalkozás kereskedelmi érdekeit. Igaz ugyan, hogy a szerződés egyes szövegrészei a szerződő felekre és üzleti kapcsolataikra vonatkozó információkat tartalmaznak, a Bizottság által elvégzett vizsgálat azonban nem teszi lehetővé annak a konkrét mérlegelését, hogy a hivatkozott kivétel ténylegesen a szerződésben foglalt összes információra vonatkozik-e. Mivel nem tűnt úgy, hogy a Bizottság számára lehetetlen lett volna a főszerződés egésze vonatkozásában anélkül megjelölni a bizalmas jelleget alátámasztó indokokat, hogy e szerződést hozzáférhetővé kellett volna tennie, és ennek következtében a szóban forgó kivételt meg kellett volna fosztania a lényegi célkitűzésétől, valamint az Elsőfokú Bíróság ezt a mérlegelést nem végezheti el a Bizottság helyett, az Elsőfokú Bíróság megsemmisítette a megtámadott határozatot annyiban, amennyiben az még a szerződéshez való részleges hozzáférést is megtagadja.

Az Elsőfokú Bíróság T-42/05. sz., *Williams kontra Bizottság* ügyben 2008. szeptember 10-én hozott ítéletében (az EBHT-ban nem tették közzé) az a kérdés merült fel, hogy azt a határozatot, amely részben megtagadja a hozzáférést az abban azonosított bizonyos dokumentumokhoz, lehet-e akként értelmezni, hogy hallgatólagosan megtagadja a hozzáférést az olyan egyéb dokumentumfajtákhoz is, mint a GMO-król szóló 2001/18/EK irányelv²⁹ előkészítő munkálatai során váltott átiratok és elektronikus levelezések, amelyeket a határozat nem azonosít, viszont amelyek szintén a hozzáférés iránti kérelem tárgyát képezték. Az Elsőfokú Bíróság ezt a kérdést három lépésben vizsgálta. Először is megállapította, hogy a Bizottságnak a megtámadott határozatban említett dokumentumokon kívül jelentős számú egyéb előkészítő dokumentum is a birtokában volt, és a Bizottság ilyen értelmű nyilatkozata hiányában nem lehet azt vélelmezni, hogy a szóban forgó dokumentumok nem léteztek. Ezt követően az Elsőfokú Bíróság azt vizsgálta, hogy a hozzáférés iránti kérelem kellően pontos volt-e ahhoz, hogy azt a Bizottság úgy értelmezze, hogy az az ilyen dokumentumokra is vonatkozott. Az Elsőfokú Bíróság az ügy körülményeit mérlegelve úgy ítélte meg, hogy ez a helyzet állt fenn, ennek alapján pedig arra a következtetésre jutott, hogy az a tény, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban nem azonosította a 2001/18 irányelv elfogadásának háttérére vonatkozó összes belső dokumentumot, az 1049/2001 rendelet 8. cikke alapján a hozzáférés hallgatólagos megtagadásának minősül, amely az Elsőfokú Bíróság előtt keresettel megtámadható. Végül az Elsőfokú Bíróság azt vizsgálta, hogy azt a tényt, hogy a megtámadott határozat nem biztosította az említett dokumentumok nyilvánosságra hozatalát, igazolhatják-e az ügy sajátos körülményei, különösen az, hogy a hozzáférés iránti kérelem adott esetben jelentős terjedelmű és pontatlan volt. Az Elsőfokú Bíróság – miután emlékeztetett arra, hogy az intézmény azon lehetősége, hogy egyensúlyt teremtsen a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés érdeke és az ebből eredő munkateher között, csak kivételesen alkalmazható, és csak azokra az esetekre korlátozódik, amikor a dokumentumok konkrét és egyenkénti vizsgálata aránytalan adminisztratív terhet róna az intézményre, valamint megállapította, hogy a Bizottság hivatalosan nem emelt ilyen kifogást – úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem indokolta a megtámadott határozatban nem azonosított dokumentumokhoz való hozzáférés hallgatólagos megtagadását. Az ilyen megtagadás definíció szerint az indokolás teljes hiányát jelenti, amelyet a Bizottság nem orvosolhat az Elsőfokú Bíróság előtt kifejtett megfontolásokkal, és ennek kapcsán indokolja a megtámadott határozat megsemmisítését.

Közös kül- és biztonságpolitika – A terrorizmus elleni küzdelem

Az Elsőfokú Bíróság a 2008. év során ismét hozott határozatokat a terrorizmus elleni küzdelem tárgyában, mégpedig a T-256/07. sz., *People's Mojahedin Organization of Iran kontra Tanács* ügyben 2008. október 23-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett), valamint a T-284/08. sz., *People's Mojahedin Organization of Iran kontra Tanács* ügyben 2008. december 4-én hozott ítéletében (az EBHT-ban

²⁹ A géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról és a 90/220/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2001. március 12-i 2001/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 106., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 77. o.).

még nem tették közzé); ugyanez a felperes már 2006-ban is részben pernyertes lett.³⁰ Az első ítéletben az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy amikor a Tanácsnak arról kell döntenie, hogy valamely személy, csoport vagy szervezet pénzeszközeinek befagyasztása indokolt-e, illetve továbbra is indokolt-e, mindenképp azt kell mérlegelnie, hogy milyen mértékű annak veszélye, hogy ilyen intézkedés hiányában ezeket a pénzeszközöket terrorcselekmények finanszírozására vagy előkészítésére használhatják fel. Ami az Elsőfokú Bíróság szerepét illeti, a Tanácsot megillető széles mérlegelési jogkörből nem következik, hogy az Elsőfokú Bíróság nem vizsgálhatja felül azt, hogyan értelmezi a Tanács a releváns adatokat. A közösségi bíróságnak ugyanis nem csupán a hivatkozott bizonyítékok tárgyi valószínűségét, megbízhatóságát és következetességét kell vizsgálnia, hanem azt is ellenőriznie kell, hogy ezek a bizonyítékok tartalmazzák-e az adott helyzet értékeléséhez figyelembe veendő összes releváns adatot, valamint hogy e bizonyítékok alátámasztják-e a belőlük levont következtetéseket. E felülvizsgálat keretében azonban a közösségi bíróság nem helyettesítheti a Tanács célszerűségi értékelését a sajátjával. Az Elsőfokú Bíróság ezenkívül hangsúlyozta, hogy ha valamely közösségi intézmény széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik, akkor bizonyos eljárási garanciák tiszteletben tartásának ellenőrzése alapvető fontosságú. Az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy azon kérdés ellenőrzése, hogy a Tanácsnak volt-e ésszerű indoka fenntartani a felperes pénzeszközeinek befagyasztását, vitathatatlanul a közösségi bíróság által gyakorolható felülvizsgálati jogkör keretein belül marad, mivel lényegében a nyilvánvaló mérlegelési hiba felülvizsgálatának felel meg.

Az Elsőfokú Bíróság, miután elvégezte e felülvizsgálatot, megsemmisítette a megtámadott határozatok egyikét azon az alapon, hogy a Tanács nem támasztotta alá megfelelően azokat az indokokat, amelyek alapján nem vette figyelembe az Egyesült Királyság igazságügyi hatósága, a Proscribed Organisations Appeals Commission (a továbbiakban: POAC) által hozott azon határozatot, amely elrendeli, hogy a felperest ebben az országban töröljék a terrorista szervezetek listájáról. Az Elsőfokú Bíróság emlékeztetett arra, hogy a pénzeszközök befagyasztására irányuló közösségi intézkedések meghozatala kapcsán feltétlenül szükséges, hogy a Tanács meggyőződjék az illetékes nemzeti igazságügyi hatóság határozatának, valamint az e határozathoz kapcsolódó későbbi nemzeti szintű intézkedéseknek a létezéséről. Márpedig a POAC a határozatával többek között ésszerűtlennek minősítette az egyesült királyságbeli Home Secretary (belügyminiszter) azon mérlegelését, mely szerint a felperes még mindig terrorizmusban részt vevő szervezet volt.

Az Elsőfokú Bíróság az említett második ítéletben – amelyet gyorsított eljárás keretében, már a tárgyalás másnapján meghozott – a terrorizmus leküzdésének követelményei és az alapvető jogok védelme közötti egyensúly biztosításának szükségességét hangsúlyozva úgy ítélte meg, hogy mivel a Tanács által az érdekeltek védelemhez való jogával szemben emelt korlátozásokat független és pártatlan, szigorú bírósági felülvizsgálattal kell ellensúlyozni, a közösségi bíróságnak lehetősége kell, hogy legyen a pénzeszköz-befagyasztási intézkedések jogszerűségének és megalapozottságának felülvizsgálatára, anélkül hogy vele szemben hivatkozni lehetne a Tanács által felhasznált bizonyítékok és információk titkosságára vagy bizalmas jellegére. Az Elsőfokú Bíróság többek között azon az alapon semmisítette meg a megtámadott határozatot, hogy a Tanács nem alapozhatja a

³⁰ Az Elsőfokú Bíróság T-228/02. sz., *Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran kontra Tanács* ügyben 2006. december 12-én hozott ítélete (EBHT 2006., II-4665. o.) (lásd a 2006. évi éves jelentést).

pénzeszközök befagyasztására vonatkozó határozatát az ügyirat valamely tagállam által közölt információira vagy anyagaira, ha e tagállam nem hajlandó engedélyezni annak az e határozat jogszerűségének felülvizsgálatára jogosult közösségi bírósággal való közlését.

Kiváltságok és mentességek

Az Elsőfokú Bíróság a T-345/05. sz., *Mote kontra Parlament* ügyben 2008. október 15-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Parlament egyik tagjának mentelmi jogát felfüggesztő parlamenti határozat tárgyában döntött. Az adott ügyben A. N. Mote brit állampolgár ellen büntetőeljárás indult amiatt, hogy hamis nyilatkozatok alapján vett fel közpénzből nyújtott támogatásokat. Miután európai parlamenti képviselővé választották, A. N. Mote kérte a folyamatban lévő büntetőeljárás felfüggesztését, azon kiváltságokra és mentességekre hivatkozva, amelyek európai parlamenti képviselőként megilletik őt. Az eljárást felfüggesztette az illetékes nemzeti bíróság, amely úgy ítélte meg, hogy az óvadék ellenében szabadlábon hagyás, amelyet A. N. Mote-tal szemben alkalmaztak, a parlamenti képviselők szabad mozgásának akadályozását jelenti, következésképpen sérti az Európai Közösségek kiváltságairól és mentességeiről szóló jegyzőkönyv³¹ 8. cikkét. A Parlament plenáris ülése az Egyesült Királyság indítványa alapján felfüggesztette A. N. Mote mentelmi jogát, aki ezt követően e határozat megsemmisítését kérte az Elsőfokú Bíróságtól.

Az Elsőfokú Bíróság az ítéletében megállapította, hogy az Európai Közösségek kiváltságairól és mentességeiről szóló jegyzőkönyv 10. cikkének utolsó bekezdéséből következően, amely szerint a mentesség nem akadályozhatja meg a Parlamentet azon jogának gyakorlásában, hogy valamely képviselőjének mentességét felfüggeszse, a Parlament hatáskörrel rendelkezik arra, hogy valamely európai parlamenti képviselő mentelmi jogának felfüggesztése iránti kérelemről határozzon. Ezzel szemben nem létezik egyetlen olyan rendelkezés sem, amely a Parlamentet nevezné meg a 8. cikk szerinti kiváltság fennállásának megállapítására illetékes hatóságként. Másfelől a jegyzőkönyv 8. és 10. cikkének hatálya eltérő, amennyiben a 10. cikk a parlamenti képviselők függetlenségét kívánja biztosítani annak megakadályozásával, hogy a letartóztatás vagy bírósági eljárás indítása általi fenyegetettség a parlamenti ülészek ideje alatt nyomást gyakoroljon rájuk, míg a 8. cikk célja a parlamenti képviselők szabad mozgásának védelme a bírósági természetű korlátozásokon kívüli korlátozásokkal szemben. Az Elsőfokú Bíróság, miután megállapította, hogy A. N. Mote csak bírósági természetű korlátozásokra hivatkozott, arra a következtetésre jutott, hogy a Parlament nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor anélkül határozott A. N. Mote mentelmi jogának felfüggesztéséről, hogy nyilatkozott volna az őt mint parlamenti képviselőt megillető kiváltságról.

³¹ Az Európai Közösségek egységes Tanácsának és egységes Bizottságának létrehozásáról szóló szerződéshez csatolt, az Európai Közösségek kiváltságairól és mentességeiről szóló, 1965. április 8-i jegyzőkönyv (HL 1967. 152., 13. o.).

II. Kártérítési jogviták

Ebben az évben az ítélkezési gyakorlat e területen keletkezett legjelentősebb eredményei azokra a feltételekre vonatkoznak, amelyek megalapozhatják a Közösség felelősségét egyrészt a magánszemélyekre vonatkozó információknak valamely közösségi intézmény vagy szerv általi nyilvánosságra hozatala folytán, másrészt pedig a valamely összefonódást a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánító határozat meghozatala alapjául szolgáló gazdasági elemzés keretében a Bizottság által elkövetett hibák miatt.

A nemzeti eljárásokkal fennálló kapcsolat

Az Elsőfokú Bíróság a T-48/05. sz., *Franchet és Byk kontra Bizottság* ügyben 2008. július 8-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) az 1073/1999/EK rendeletet³² értelmezte, amely az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) – olyan szerv, amelynek feladata többek között belső igazgatási vizsgálatok lefolytatása a súlyosnak minősülő azon tények kivizsgálása érdekében, amelyek a Közösségek tisztviselői és alkalmazottai kötelességeinek feltehetően fegyelmi vagy adott esetben büntetőeljárást eredményező elhanyagolásának vagy elmulasztásának minősülhetnek – alkalmazottainak felügyeleti, ellenőrzési és egyéb tevékenységeit szabályozza. E rendelet akként rendelkezik, hogy az említett vizsgálatokat a Szerződés rendelkezéseivel összhangban kell lefolytatni, különösen teljes mértékben tiszteletben kell tartani az emberi jogokat és az alapvető szabadságjogokat, valamint az érintett személyek azon jogát, hogy a velük kapcsolatos ügyekben előadhassák álláspontjukat. Jelen esetben, mivel az Európai Közösségek Statisztikai Hivatala (Eurostat) által végzett több belső könyvvizsgálat lehetséges szabálytalanságokat tárt fel a pénzügyi igazgatás terén, az OLAF vizsgálatokat indított, különösen az Eurostatnak a különböző társaságokkal kötött szerződéseivel kapcsolatban. Az OLAF 2002-ben és 2003-ban megküldte a luxemburgi és a francia igazságügyi hatóságoknak az e szabálytalanságokkal kapcsolatos vizsgálatokra vonatkozó és Y. Franchet-t, valamint D. Byket, az Eurostat korábbi főigazgatóját, illetve korábbi igazgatóját érintő iratokat. E személyek kártérítés iránti keresetet indítottak az Elsőfokú Bíróság előtt az OLAF, valamint a Bizottság által elkövetett kötelességszegések fennállására hivatkozva.

Az Elsőfokú Bíróság elutasította a Bizottság azon érvét, mely szerint a kártérítés iránti keresetet részben idő előtt nyújtották be azon az alapon, hogy a nemzeti bírósági eljárások még folyamatban vannak. Az Elsőfokú Bíróság előtti eljárásban ugyanis nem az volt a kérdés, hogy a kifogásolt tényállások megállapíthatóak-e vagy sem, hanem annak vizsgálata, hogy az OLAF hogyan vezette és zárta le azt a vizsgálatot, amely Y. Franchet-t és D. Byket név szerint megjelöli, és nekik tulajdonítja a jóval a jogerős határozat meghozatala előtt nyilvánosságra hozott szabálytalanságokat, valamint az, hogy a Bizottság e vizsgálattal kapcsolatban hogyan járt el. A felperesek által elszenvedett esetleges károknak ugyanis az sem jelenti szükségszerűen a megtérítését, ha a nemzeti igazságügyi hatóságok a felperesek ártatlanságát állapítják meg. Ezért, tekintettel arra, hogy az Elsőfokú Bíróság előtt hivatkozott állítólagos kár elkülöníthető attól a kártól, amelyet a nemzeti igazságügyi

³² Az Európai Csaláselleni Hivatal (OLAF) által lefolytatott vizsgálatokról szóló, 1999. május 25-i 1073/1999/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 136., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 1. fejezet, 3. kötet, 91. o.).

hatóságoknak a felpereseket ártatlannak nyilvánító nyilatkozata igazolhatna, a felperesek kártérítés iránti kérelmei nem utasíthatók el mint idő előtti kérelmek.

A magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabály kellően súlyos megsértése

A fent hivatkozott *Franchet és Byk kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben az ügy érdemével kapcsolatban az Elsőfokú Bíróság először is megállapította, hogy az OLAF-nak előzetesen értesítenie kellett volna Y. Franchet-t és D. Byket az őket érintő ügyiratoknak a luxemburgi és francia igazságügyi hatóságok részére történő megküldéséről, valamint hogy az e kötelezettséget előíró jogszabály a magánszemélyek számára jogokat keletkeztet. Jóllehet az OLAF mérlegelési mozgástérrel rendelkezik azokban az esetekben, amelyekben a vizsgálat céljai a teljes titoktartást teszik szükségessé, az érintett tisztviselők értesítésének az elhalasztására vonatkozó határozat elfogadásának a módja tekintetében ez másként van. Ezért az előzetes értesítési kötelezettség be nem tartása kellően súlyos jogsértést képez.

Másodszor, az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy az 1073/1999 rendeletet megsértve, az OLAF Felügyeleti Bizottságával nem konzultáltak azt megelőzően, hogy a felperesekre vonatkozó információkat a nemzeti hatóságok részére továbbították volna. Mivel e bizottság feladata az OLAF vizsgálatai által érintett személyek jogainak védelme, a vele történő konzultáció pedig feltétlen kötelezettség, az OLAF súlyosan megsértett egy, a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabályt.

Harmadszor, az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy az a tény, hogy az OLAF a felpereseket büntetőjogi jogsértésekben nyilvánosan – ideértve a sajtóban való kiszivárogtatásokat is – bűnösnek minősítette, az ártatlanság védelme, a vizsgálathoz kapcsolódó titoktartási kötelezettség, valamint a gondos ügyintézés elve megsértésének minősül. A kiszivárogtatásokat illetően az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy mivel a Bizottság nem terjesztett elő olyan bizonyítékot, amely alátámasztotta volna, hogy e kiszivárogtatások más forrásból is származhattak, az OLAF-ot ezekért is felelőssé kell tenni. A fent említett elvek jogokat keletkeztetnek a magánszemélyek számára, ezen elveknek az OLAF általi megsértése pedig kellően súlyos volt, mivel az OLAF-nak gondoskodnia kell arról, hogy az ilyen kiszivárogtatásokra ne kerülhessen sor, és semmilyen mérlegelési mozgástérrel nem rendelkezik e kötelezettség teljesítése tekintetében.

Az Elsőfokú Bíróság végül azt vizsgálta, hogy a Bizottság magatartása jogellenes volt-e, amikor a kérdéses vizsgálatokat érintő különböző információkat nyilvánosságra hozott, többek között olyan sajtóközlemény útján, amely a felperesek nevét egyértelműen társította az Eurostat-ügyre vonatkozó állításokkal. Az Elsőfokú Bíróság – emlékeztetve arra, hogy az intézmények nem akadályozhatók meg abban, hogy a nyilvánosságot a folyamatban lévő vizsgálatokról tájékoztassák – úgy ítélte meg, hogy a jelen ügyben nem állapítható meg, hogy a Bizottság ezt az intézkedést teljes titoktartás és a megkövetelt bizalmasság betartása mellett, továbbá Y. Franchet és D. Byk, valamint az intézmény érdekei közötti megfelelő egyensúlyt szem előtt tartva tette volna meg. Mivel a Bizottság az ártatlanság védelme elvének tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettsége tekintetében semmilyen mérlegelési mozgástérrel nem rendelkezik, ezt az elvet kellően súlyosan megsértette.

Az Elsőfokú Bíróság a valamely tisztviselőnek a hivatali visszásság esetére vonatkozó, valamely közösségi intézmény vagy szerv által nyilvánosságra hozott dokumentumokban történő név szerinti megjelölésével kapcsolatos kérdést a T-412/05. sz., *M kontra európai ombudsman* ügyben 2008. szeptember 24-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) is vizsgálta. A felperes, aki a Bizottság tisztviselője, annak a kárnak a megtérítését kérte, amely állítólag annak következtében érte őt, hogy név szerint szerepelt az európai ombudsman azon panaszra vonatkozó határozatában, amely a felperes beosztása szerinti bizottsági szervezeti egység által állítólag elkövetett hivatali visszásságot kifogásolta, és amely többek között egy, a környezetre káros hatásokkal járó szennyvíztisztító telep megépítésére vonatkozott.

Az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy az európai ombudsman által végzett vizsgálat kizárólag a közösségi intézményekre és szervekre, nem pedig a magánszemélyekre irányulhat. Az *Ismeri Europa kontra Számvevőszék* ügyben 1999. június 15-én hozott ítéletből³³ eredő ítélkezési gyakorlat analógia útján történő alkalmazásával ugyanakkor megállapította, hogy a feladatának hatékony ellátására irányuló törekvés arra vezetheti az európai ombudsmant, hogy kivételes esetekben teljes mértékben bemutassa a megállapított tényeket, vagyis név szerint megjelölje az érintett személyeket. A harmadik személyek érdekei szempontjából hátrányos olyan különleges körülmények ugyanis, amelyek a tényállás súlyosságával vagy az összetévesztés kockázatával függhetnek össze, lehetővé tehetik az európai ombudsman számára, hogy a határozataiban név szerint megjelölje azokat a személyeket, akikre főszabály szerint nem terjed ki az ellenőrzési jogköre, feltéve, hogy e személyek vonatkozásában érvényesül a kontradiktórius eljárás elve. Jelen esetben az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy egyrészt a felperes név szerinti megjelölése sem elengedhetetlen nem volt azon célkitűzés eléréséhez, amelyre a hivatali visszásságok feltárása irányul, sem pedig szükséges nem volt annak érdekében, hogy elkerülhető legyen az olyan egyéb konkrét tisztviselőkkel történő összetévesztés kockázata, akiket az adott helyzetben semmilyen felelősség nem terhel, másrészt pedig az európai ombudsman a határozatának meghozatala előtt nem hallgatta meg a felperest.

Az Elsőfokú Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az európai ombudsman által elkövetett jogsértés kellően súlyos volt ahhoz, hogy megalapozza a Közösség szerződésen kívüli felelősségét, mivel még ha e szerv széles körű mérlegelési jogkörrel is rendelkezik a panaszok megalapozottsága és az e panaszok alapján hozott intézkedések tekintetében, ez nem vonatkozik azon kérdés mérlegelésére, hogy konkrét esetben el lehet-e térni a bizalmasság szabályától.

A tárgyév során az Elsőfokú Bíróság által e területen vizsgált másik különösen fontos kérdés az volt, hogy megalapozhatják-e a Közösség szerződésen kívüli felelősségét azok a hibák, amelyeket a Bizottság azzal összefüggésben követett el, hogy a neki bejelentett összefonódást a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánította. Az Elsőfokú Bíróság T-212/03. sz., *MyTravel kontra Bizottság* ügyben 2008. szeptember 9-én hozott ítéletének (az EBHT-ban még nem tették közzé) meghozatalára az Airtours néven is ismert brit utazásszervező cég, a MyTravel keresete alapján került sor, amely cégnek a Bizottság nem

³³ T-277/97. sz. ügy, (EBHT 1999., II-1825. o.). Az ítéletet a Bíróság fellebbezési eljárásban, a C-315/99. P. sz., *Ismeri Europa kontra Számvevőszék* ügyben 2001. július 10-én hozott ítéletében (EBHT 2001., I-5281. o.) helybenhagyta.

engedélyezte az egyik egyesült királyságbeli versenytársa teljes tőkéjének megszerzését. Mivel az Airtours vitatta a Bizottság által végzett vizsgálatot, keresetet indított az Elsőfokú Bíróság előtt, amely a fent hivatkozott *Airtours kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletében megsemmisítette a megtámadott határozatot azon az alapon, hogy a Bizottság nem bizonyította a jogilag megkövetelt módon az összefonódás negatív hatásait.

Ezt az ítéletet követően a MyTravel kártérítés iránti keresetet indított azon kár megtérítése érdekében, amely a Bizottság által lefolytatott vizsgálati eljárásban elkövetett jogsértések miatt állítólag érte őt.

Az Elsőfokú Bíróság a *Schneider Electric kontra Bizottság* ügyben 2007. július 11-én hozott ítélet³⁴ szerintihez hasonló megközelítést alkalmazva úgy ítélte meg, hogy elvileg nem zárható ki, hogy a valamely összefonódást a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánító határozat alapjául szolgáló, a Bizottság által elvégzett gazdasági elemzést érintő nyilvánvaló és súlyos hibák a Közösség szerződésen kívüli felelősségét megalapozó, kellően súlyos jogsértésnek minősülhetnek. Megállapította ugyanakkor, hogy az Elsőfokú Bíróságnak a kártérítés iránti kereset keretében végzett vizsgálat során feltétlenül figyelembe kell vennie általánosan az összefonódások ellenőrzéséből és különösen az összetett oligopolisztikus szerkezetből adódó sajátos eshetőségeket és nehézségeket. E vizsgálat a jellegéből adódóan többet igényel, mint a megsemmisítés iránti kereset keretében végzett vizsgálat, amelynek során az Elsőfokú Bíróságnak a felperes által előadott jogalapok keretein belül csak a megtámadott határozat jogszerűségét kell megvizsgálnia annak érdekében, hogy meggyőződhessen arról, hogy a Bizottság helyesen értékelte-e azokat a különböző tényezőket, amelyek alapján az összefonódást a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilváníthatja. Ezért az egyszerű értékelési hibák és a fent hivatkozott *Airtours kontra Bizottság* ügyben hozott ítélettel összefüggésben a releváns bizonyítékok előterjesztésének elmulasztása önmagukban nem elegendőek annak megállapításához, hogy a Bizottság nyilvánvalóan és súlyosan megsértette azon mérlegelési jogkör korlátait, amely az összefonódások ellenőrzése terén és összetett oligopolisztikus helyzet mellett megilleti őt. A Bizottság ugyanis az általa elkövetett hibák ellenére a jelen ügyben olyan bizonyítékokkal rendelkezett az ügyiratok alapján, amelyek ésszerűen alátámaszthatták a megállapításait. Az Elsőfokú Bíróság által az *Airtours kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben megállapított jogsértések nem jelentik azt, hogy a Bizottság nyilvánvalóan és súlyosan túllépte az összefonódások ellenőrzése terén őt megillető mérlegelési jogkört, amennyiben – mint a jelen ügyben – meg tudja indokolni, miért gondolhatta ésszerűen azt, hogy az értékelése megalapozott. Másfelől, jóllehet a Bizottság által a piac átláthatóságára vonatkozóan előadott érvek nem győzték meg az Elsőfokú Bíróságot, mivel a Bizottság ezt az érvelést nem támasztotta kellően alá bizonyítékokkal, illetve rosszul magyarázta el, meg kell állapítani, hogy a Bizottság a közigazgatási eljárásban előterjesztett adatok gondos vizsgálata alapján hozott határozatot.

Az Elsőfokú Bíróság végül megállapította, hogy a Bizottság által azonosított azon kötelezettségvállalásokat, amelyeket az Airtours az összefonódás által a versenyre gyakorolt lehetséges negatív hatásokból eredő problémák orvoslása érdekében tett, a

³⁴ T-351/03. sz. ügy, (EBHT 2007., II-2237. o.) fellebbezett.

Bizottság alaposan megvizsgálta, és e kötelezettségvállalások nem voltak olyan jellegűek, hogy egyértelműen megfeleltek volna a Bizottság kifogásainak.

E megfontolások alapján az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a Bizottság nem követte el a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető valamely jogszabály kellően súlyos megsértését.

III. Fellebbezések

A 2008. év során 37 fellebbezést nyújtottak be az Elsőfokú Bírósághoz a Közzolgálati Törvényszék határozatai ellen. Ezen ügyek közül összesen 21-et fejezett be a fellebbezési tanács, amely öt bíróból, mégpedig az Elsőfokú Bíróság elnökéből és rotációs rendszer alapján négy tanácselnökből áll. Az Elsőfokú Bíróság 6 ügyben részben hatályon kívül helyezte a megtámadott határozatokat, ezen ügyek közül pedig 3-at visszautalt a Közzolgálati Törvényszék elé.³⁵

Az Elsőfokú Bíróság a 2008. év során e tárgyban meghozott határozatainak egyike, mégpedig a T-414/06. P. sz., *Combescot kontra Bizottság* ügyben 2008. március 5-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé) az EK 225. cikk (2) bekezdése, valamint a Bíróság alapokmányának 62. cikke alapján a Bíróság első főtanácsnoka által előterjesztett felülvizsgálat iránti indítvány tárgyát képezte. A felülvizsgálat iránti indítványnak a Bíróság azonban nem adott helyt.³⁶

Az Elsőfokú Bíróság munkaszervezési szempontból úgy határozott, hogy a 2008. október 1-je és a 2009. szeptember 30-a között beérkezett ügyek esetében a fellebbezési tanács csak három bíróból, mégpedig az Elsőfokú Bíróság elnökéből és rotációs rendszer alapján két tanácselnökből fog állni, lehetősége lesz azonban arra, hogy az ügyet öt bíróból álló kibővített tanács elé utalja (a 2008. július 8-i határozat, HL C 197., 17. o.).

IV. Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek

Az Elsőfokú Bírósághoz a tárgyévben 58 ideiglenes intézkedés iránti kérelmet nyújtottak be, ez pedig jelentős növekedést jelent a 2007-ben benyújtott kérelmek számához (34) képest, amely már maga is lényegesen felülmúlta a megelőző évben benyújtott kérelmek számát. Az ideiglenes intézkedésről határozó bírő 2008-ban 57 ideiglenes intézkedés iránti

³⁵ Az Elsőfokú Bíróság T-262/06. P. sz., *Bizottság kontra D* ügyben 2008. július 1-jén hozott ítélete (az EBHT-ban még nem tették közzé), a T-253/06. P. sz., *Chassagne kontra Bizottság* ügyben 2008. szeptember 19-én hozott ítélete (az EBHT-ban még nem tették közzé), valamint a T-43/07. P. sz., *Neophytou kontra Bizottság* ügyben 2008. október 13-án hozott ítélete (az EBHT-ban még nem tették közzé). Ezzel szemben az Elsőfokú Bíróság jogerősen elbírálta a jogvitát a T-250/06. P. sz., *Off és társai kontra Bizottság* ügyben 2008. május 22-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé), a T-56/07. P. sz., *Bizottság kontra Economidis* ügyben 2008. július 8-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé), valamint a T-90/07. P. és T-99/07. P. sz., *Belgium és Bizottság kontra Genette* egyesített ügyekben 2008. december 18-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé).

³⁶ A Bíróság C-216/08. RX. sz. ügyben 2008. április 16-án hozott határozata (az EBHT-ban nem tették közzé).

kérelmet bírált el, szemben a 2007. évi 41-gyel. Egyetlen esetben adott helyt a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemnek, az Elsőfokú Bíróság elnökének a T-257/07. R. II. sz., *Franciaország kontra Bizottság* ügyben 2008. október 30-án hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé).

Az említett végzés alapjául szolgáló *Franciaország kontra Bizottság* ügygel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az ideiglenes intézkedésről határozó bíró már korábban, a T-257/07. R. sz., *Franciaország kontra Bizottság* ügyben 2007. szeptember 28-án hozott végzésében (EBHT 2007., II-4153. o.) – az elővigyázatosság elvének megsértésére alapított érvek nyomós jellegét figyelembe véve – felfüggesztette a fertőző szivacsos agyvelőbántalmakra vonatkozó állat-egészségügyi intézkedések enyhítéséről szóló szabályok alkalmazását, amelyeket a Bizottság 2007-ben, a tudományos ismeretek fejlődésére alapozva fogadott el. Az említett 2007. szeptember 28-i végzést nem fellebbezték meg a Bíróság elnöke előtt. Ezzel szemben a Bizottság hatályon kívül helyezte az enyhítést tartalmazó szabályokat, és új szabályozást fogadott el, amelynek rendelkező része majdnem azonos volt a hatályon kívül helyezett szabályozás rendelkező részével. Az új szabályozásnak csupán az indokolása volt eltérő, amennyiben az olyan tudományos és technikai magyarázatokat tartalmazott, amelyek a korábbi szabályozás indokait voltak hivatottak kiegészíteni. E körülmények között a Francia Köztársaság újabb kérelmet terjesztett elő az új szabályozás végrehajtásának felfüggesztése iránt.³⁷

Az Elsőfokú Bíróság elnöke úgy ítélte meg, hogy – tekintettel az új szabályozásnak a régi szabályozással majdnem azonos voltára – a *fumus boni iuris* feltételének vizsgálata keretében annak ellenőrzésére szorítkozhat, hogy az új indokolás tartalmaz-e olyan körülményeket, amelyek a korábbi szabályozással kapcsolatban a 2007. szeptember 28-i végzésben kialakított mérlegeléstől eltérő mérlegelést tesznek indokolttá. E szelektív vizsgálat alapján az elnök arra a következtetésre jutott, hogy nem álltak fenn ilyen körülmények a kockázat azon értékelésével és kezelésével kapcsolatban, amelyeket az újabb indokolás keretében végeztek el. Az elnök tehát úgy ítélte meg, hogy a Francia Köztársaság azon állításai, melyek szerint az új szabályozás sértheti az elővigyázatosság elvét, első látásra nem tűnnek irrelevánsnak, és az ügy érdemében eljáró bíróság által elvégzendő alapos vizsgálatot indokolnak. A sürgősség feltételével kapcsolatban az elnök úgy ítélte meg, hogy fennáll az emberi egészséget fenyegető súlyos és helyrehozhatatlan kár veszélye abban az esetben, ha a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemnek nem adnak helyt. Az érdekek mérlegelése kapcsán az elnök hangsúlyozta, hogy a közegészség védelmével kapcsolatos követelményeknek jelen esetben meg kell előzniük azokat a megfontolásokat, amelyeket a tárgyra vonatkozó állat-egészségügyi intézkedések enyhítésének alátámasztása érdekében terjesztettek elő.

Az Elsőfokú Bíróság az ideiglenes intézkedés iránti összes többi kérelmet elutasította, a legtöbbet a sürgősség hiánya miatt, mivel a kérelmezőknek nem sikerült bizonyítaniuk

³⁷ A Francia Köztársaság számára a T-257/07. sz. alapügyben engedélyezték, hogy a kereseti kérelmeit és jogalapjait kiterjessze az új szabályozásra.

a súlyos és helyrehozhatatlan kár bekövetkeztének veszélyét. Különösen három fő ügycsoportra kell felhívni a figyelmet.³⁸

Az első ügycsoport a Ciprusi Köztársaság által benyújtott nyolc ideiglenes intézkedés iránti kérelmet érinti, amelyek a Ciprus szigetének északi részében a gazdasági fejlődés ösztönzésére hivatott, a Bizottság által közzétett ajánlati felhívások végrehajtásának felfüggesztésére irányultak. A Ciprusi Köztársaság azt állította, hogy a Bizottság e felhívásokban úgy kezelte a ciprusi török közösséget, mintha az önálló állami entitás lenne, és mintha elismerné az Észak-ciprusi Török Köztársaság létezését. A kérelmező úgy vélte, hogy e felhívások súlyos veszélyt jelentenek a szuverenitása, függetlensége, területi integritása és egysége szempontjából.

Az Elsőfokú Bíróság elnöke a *Ciprus kontra Bizottság* ügyekben hozott három végzésében³⁹ – miután emlékeztetett arra, hogy a szigeten a Ciprusi Köztársaság az egyetlen, nemzetközi szinten elismert állami entitás, valamint hogy a sziget északi része a Ciprusi Köztársaság területének részét képezi, és az ő kizárólagos fennhatósága alá tartozik – elismerte, hogy a Ciprusi Köztársaság érvelése kellően relevánsnak tűnhet ahhoz, hogy a *fumus boni iuris* fennállását igazolja. Az elnök ugyanakkor arra a következtetésre jutott, hogy nem került sor a nemzetközi jog és a közösségi jog nyilvánvaló és súlyos megsértésére, vagyis az állítólagos kár nem minősíthető súlyosnak. A szóban forgó felhívásoknak ugyanis nincs implicit politikai üzenetük, és különösen nem irányulnak arra, hogy a Ciprus szigetének esetleges újraegyesítésével kapcsolatos problémát érintsék. Olyan technikai jellegű szövegekről van szó, amelyeknek az a rendeltetésük, hogy az ajánlattevőknek hasznos információkat nyújtsanak, lehetővé téve számukra annak eldöntését, hogy részt kívánnak-e venni az ajánlattételi eljárásban, valamint az ajánlattételi dokumentáció összeállítását. Az elnök szerint az állítólagos kár, amely kizárólag nem vagyoni jellegű, nem tűnik helyrehozhatatlannak sem, mivel a megtámadott felhívásoknak az alapeljárás eredményeként történő esetleges megsemmisítése megfelelő elégtételt jelentene.

A második ügycsoport a Tanács által a Bank Melli Iran nevű iráni bankkal (a továbbiakban: BMI) és annak Melli Bank nevű londoni leányvállalatával szemben alkalmazott, a pénzeszközök befagyasztására irányuló intézkedésekre vonatkozik, amelyek meghozatalára azon szankciórendszer keretében került sor, amelynek célja az Iráni Iszlám Köztársasággal

³⁸ Az ügyek negyedik csoportja 19 ideiglenes intézkedés iránti kérelmet érint, amelyeket a velencei régióban letelepedett azon olasz vállalkozások terjesztettek elő, amelyek a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásokban részesültek. Az Elsőfokú Bíróság elnöke a T-234/00. R., T-235/00. R. és T-283/00. R. sz., *Fondazione Opera S. Maria della Carità és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2008. július 8-án hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé) e kérelmek közül hármat mint elfogadhatatlant elutasított, mivel a kérelmezők csupán az alapeljárásban benyújtott keresetükre és az ideiglenes intézkedés iránti eljárás tárgyára vonatkozó olasz szabályozás módosítására utaltak, anélkül hogy kifejtették volna azokat a ténybeli és jogi körülményeket, amelyek lehetővé tették volna az ideiglenes intézkedésről határozó bíró számára a *fumus boni iuris* és a sürgősség feltételeinek vizsgálatát. A többi tizenhat kérelemről elálltak.

³⁹ Az Elsőfokú Bíróság elnökének a T-54/08. R., T-87/08. R., T-88/08. R. és T-91/08–T-93/08. R. sz., *Ciprus kontra Bizottság* ügyben 2008. április 8-án hozott végzése (az EBHT-ban nem tették közzé), a T-119/08. R. sz., *Ciprus kontra Bizottság* ügyben 2008. április 11-én hozott végzése (az EBHT-ban nem tették közzé) és a T-122/08. sz., *Ciprus kontra Bizottság* ügyben 2008. április 11-én hozott végzése (az EBHT-ban nem tették közzé). A Ciprusi Köztársaság a nyolc ideiglenes intézkedés iránti kérelem elutasítását követően az alapeljárásban előterjesztett valamennyi keresetétől elállt.

szemben annak érdekében történő nyomásgyakorlás, hogy az véget vessen a nukleáris programja bizonyos részeinek.

E kérelmet az Elsőfokú Bíróság elnöke a T-246/08. R. sz., *Melli Bank kontra Tanács* ügyben 2008. augusztus 27-én hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé) elutasította. Az állítólagos pénzügyi természetű kárral kapcsolatban az Elsőfokú Bíróság elnöke úgy ítélte meg, hogy mivel az ideiglenes intézkedés iránti kérelem nem tartalmazott konkrét információkat a BMI – amely a kérelmező felett 100%-os irányítási jogot gyakorol – pénzügyi helyzetéről, nem lehetett megvizsgálni, hogy vajon az a tény, hogy a kérelmező a BMI csoporthoz tartozása következtében nem tudott banki műveleteket végezni, az e csoport teljes üzleti forgalmára tekintettel olyan veszteséget okozna-e neki, amelyet súlyos pénzügyi természetű kárnak lehet minősíteni. Az elnök hozzátette, hogy sokkal inkább az a feltételezés tűnik valószerűnek, hogy a kérelmező rendelkezik az ahhoz szükséges minimális pénzeszközökkel, hogy biztosítsa a fennmaradását az ügy érdemében hozott ítélet kihirdetéséig, a BMI csoport pedig ugyanezen időtartam alatt viselni tudná a londoni leányvállalatának okozott vagyoni kárt. A kérelmező jó hírvének állítólagos sérelme kapcsán az elnök úgy ítélte meg, hogy ha az bizonyításra kerül, az már a megtámadott határozat folytán bekövetkezett. Az elnök álláspontja szerint az ideiglenes intézkedés iránti eljárásnak nem az a célja, hogy a már bekövetkezett kár helyrehozatalát biztosítsa, hanem az, hogy az ügy érdemében hozott ítélet teljes körű érvényesülését garantálja. Mindenesetre a megtámadott határozatnak az alapeljárás eredményeként történő esetleges megsemmisítése az állítólagos nem vagyoni kár megfelelő helyrehozatalát jelentené.

A Melli Bank 2008. szeptember 17-én másodszor is keresetet indított ugyanazon határozat megsemmisítése iránt.⁴⁰ Az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet, amely e második keresethez kapcsolódott, az Elsőfokú Bíróság elnöke a T-332/08. R. sz., *Melli Bank kontra Tanács* ügyben 2008. szeptember 17-én hozott végzésével (az EBHT-ban nem tették közzé) elutasította, mégpedig ugyanazon indokok alapján, amelyek az első kérelem elutasítása alapjául is szolgáltak. Végül a T-390/08. R. sz., *Bank Melli Iran kontra Tanács* ügyben 2008. október 15-én hozott végzés (az EBHT-ban nem tették közzé) ugyanezen indokok alapján elutasította a kérelmező anyavállalata, a BMI által ugyanezen határozat megsemmisítése iránt benyújtott keresethez kapcsolódó ideiglenes intézkedés iránti kérelmet.

A harmadik ügycsoport ahhoz a határozathoz kapcsolódik, amellyel a Bizottság – bíróság kiszabása nélkül – elrendelte 24, az Európai Gazdasági Térségben letelepedett és a Szerzők és Zeneszerzők Egyesületeinek Nemzetközi Szövetsége (CISAC) tagjainak minősülő szerzői jogkezelő szervezettel szemben többek között azt, hogy vizsgálják felül azokat a kölcsönös képviselési megállapodásokat, amelyeket valamennyien kétoldalúan kötöttek meg a nyilvános előadással kapcsolatos azon jogok kezelésére vonatkozóan, amelyek a szerzőket (zeneszerzőket és szövegírókat) a zeneműveik vonatkozásában megilletik.⁴¹ A Bizottság szerint a kétoldalú megállapodások e rendszere az EK 81. cikk és az EGT-megállapodás

⁴⁰ E két keresettel kapcsolatban a perfüggőség feltételei nem teljesültek, mivel a második keresetet az EK 230. cikk ötödik bekezdésében előírt határidőn belül terjesztették elő, valamint az első kereset keretében felhozott jogalapokhoz képest önálló jogalapokon alapult.

⁴¹ Az EK-Szerződés 81. cikke és az EGT-megállapodás 53. cikke szerinti eljárásról (ügyszám COMP/C2/38.698 – CISAC) szóló, 2008. július 16-i C(2008) 3435 végleges bizottsági határozat.

53. cikke által tiltott összehangolt magatartáson alapult. A CISAC és 20 jogkezelő szervezet keresetet indított e határozat megsemmisítése iránt. Kilenc jogkezelő szervezet – mégpedig a német, olasz, francia, lengyel, finn, magyar, dán, görög és norvég társaságok – a keresetéhez csatolta a megtámadott határozat végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmet.

Az Elsőfokú Bíróság elnöke a T-398/08. R. sz., *Stowarzyszenie Autorów, ZAIKS kontra Bizottság* ügyben 2008. november 14-én hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé), a T-401/08. R. sz., *Säveltäjain Tekijänoikeustoimisto Teosto kontra Bizottság* ügyben 2008. november 14-én hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé), a T-410/08. R. sz., *GEMA kontra Bizottság* ügyben 2008. november 14-én hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé), a T-411/08. R. sz., *Artisjus kontra Bizottság* ügyben 2008. november 14-én hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé), a T-422/08. R. sz., *Sacem kontra Bizottság* ügyben 2008. november 14-én hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé), a T-433/08. R. sz., *SIAE kontra Bizottság* ügyben 2008. november 20-án hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé) és a T-425/08. R. sz., *KODA kontra Bizottság* ügyben 2008. december 5-én hozott végzésében, valamint az ideiglenes intézkedésről határozó bíró (S. Papasavvas) a T-392/08. R. sz., *AEPI kontra Bizottság* ügyben 2008. november 19-én hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé) az említett ideiglenes intézkedés iránti kérelmek közül nyolcat elutasított a sürgősség hiánya miatt, mivel a kérelmezők nem bizonyították, hogy a megtámadott határozat azonnali végrehajtása esetén súlyos és helyrehozhatatlan kár közvetlen veszélye állna fenn. E végzések többek között emlékeztettek arra, hogy a megtámadott határozat, amely távolról sem a kérelmezők úgynevezett „off-line” tevékenységeit érinti (koncertek, rádió, diszkók, bárók stb.), csak a szerzői jogok úgynevezett „on-line” (internet, műhold vagy vezetékös közvetítés útján történő) gyakorlására vonatkozik, amelyekkel kapcsolatban egyik kérelmező sem bizonyította, hogy az a bevételeinek meghatározó részét képezné. Ezenkívül a fent hivatkozott végzések szerint a Bizottság a megtámadott határozatban nem tiltotta be a kölcsönös képviseleti megállapodások rendszerét mint olyat, és abban sem akadályozta meg a kérelmezőket, hogy bizonyos területi korlátozásokat alkalmazzanak, hanem csak azon magatartás összehangolt jellegének kifogásolására szorítkozott, amelyet ezzel kapcsolatban valamennyi jogkezelő társaság tanúsított. Végül a kérelmezők azon aggodalmával kapcsolatban, mely szerint a megtámadott határozat – azon jogbizonytalanság miatt, amelyet e határozat a jövőbeli kölcsönös képviseleti megállapodások érvényességét és tartalmát illetően keletkeztet – annak a kockázatnak teheti ki őket, hogy a Bizottság a felülvizsgálati kötelezettségük megsértése miatt szankciót alkalmaz velük szemben, a végzések megállapították, hogy a hivatkozott kockázat tisztán hipotetikus jellegű, valamint hogy a Bizottságnak kell bizonyítania a kérelmezők jövőbeli magatartásának jogsértő jellegét, amennyiben valaha szándékában állna velük szemben szankciót alkalmazni, a kérelmezőket pedig semmi nem akadályozza meg abban, hogy az alkalmazott szankciók jogellenessége miatt a közösségi bírósághoz forduljanak, hivatkozva a megtámadott határozatban előírt felülvizsgálati kötelezettség ellentmondásos jellegére.

Az ideiglenes intézkedés iránti kérelmek elfogadhatósága vonatkozásában tett jelentős pontosításai miatt végül meg kell említeni az Elsőfokú Bíróság elnökének a T-411/07. R. sz., *Aer Lingus Group kontra Bizottság* ügyben 2008. március 18-án hozott végzését (az EBHT-ban még nem tették közzé). E végzés megállapította, hogy az ideiglenes intézkedésről határozó bírő nem hozhat olyan ideiglenes intézkedést, amely valamely más intézmény hatásköreinek gyakorlásába történő beavatkozást jelentene. Következésképpen, mint elfogadhatatlant el kell utasítani az olyan ideiglenes intézkedés iránti kérelmet, amely arra irányul, hogy a Bizottságot kötelezzék a 139/2004/EK rendelet⁴² 8. cikke (4) és (5) bekezdésének meghatározott módon történő alkalmazására, melynek keretében rendeljen el bizonyos intézkedéseket a valamely tiltott összefonódásban részes másik féllel szemben. Ugyanis, ha az alapeljárásban hozott ítélet azt állapítaná meg, hogy a Bizottság hatáskörrel rendelkezik a rendelet 8. cikkének (4) és (5) bekezdésében szabályozott intézkedések elrendelésére, a Bizottság feladata lenne, hogy – amennyiben ezt az összefonódások területén őt megillető ellenőrzési jogkörrel összefüggésben szükségesnek ítéli – az EK 233. cikk alapján megtegye az ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket.

Másfelől a végzés hangsúlyozta, hogy az EK 243. cikk tág értelmű szövegezésének nyilvánvalóan az a rendeltetése, hogy az ideiglenes intézkedésről határozó bírő számára megfelelő hatásköröket biztosítson minden olyan intézkedés elrendeléséhez, amelyet a jövőbeli jogerős határozat teljes körű érvényesülésének biztosítása érdekében szükségesnek ítél abból a célból, hogy el lehessen kerülni a Bíróság által biztosított jogvédelemben keletkező hézagokat. Nem zárható ki tehát, hogy az ideiglenes intézkedésről határozó bírő szükség esetén közvetlenül harmadik személyekhez intézzen meghagyást, megfelelően figyelembe véve ugyanakkor egyrészt az ideiglenes intézkedések címzettjének és az ezen intézkedéssel közvetlenül érintett személyeknek az eljárási jogait, különösen a védelemhez való jogukat, másrészt pedig a *fumus boni iuris* jelentőségét, valamint a súlyos és helyrehozhatatlan kár bekövetkeztének közvetlen veszélyét. Még ha valamely harmadik személyt nem is lehetett meghallgatni az ideiglenes intézkedés iránti eljárás során, akkor sem lehet kizárni, hogy e harmadik személy – kivételes körülmények között és az ideiglenes intézkedések átmeneti jellegét figyelembe véve – ideiglenes intézkedések címzettje legyen, amennyiben úgy tűnik, hogy ezen intézkedések hiányában a kérelmező magát a létét fenyegető helyzetbe kerülne. Az ideiglenes intézkedésről határozó bírő a szóban forgó különböző érdekek egyensúlyba hozatala során végzi el ezeket a mérlegeléseket.

⁴² A vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanácsi rendelet (HL L 24., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 40. o.).